ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޔައުމިއްޔާ

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 28 ވަނަ ޖަލްސާ

٩ ذُوالقَعِـدَة ١٤٤٦

7 މޭ 2025

(ބުދަ ދުވަސް)

ޖަލްސާ ފެށުނު ގަޑި: 9:03

ޖަލްސާ ނިމުނު ގަޑި: 11:18

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ: މަޖިލީހުގެ ރައީސް އަބްދުއްރަހީމް އަބްދުﷲ)

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 28 ވަނަ ޖަލްސާ

7 މޭ 2025 (ބުދަ ދުވަސް)

1. ޙަމްދު ޞަލަވާތް

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

بسم الله الرّحمن الرّحيم، الحمد لله والصّلاة والسّلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه. މަޖިލިސް ފެށީ.

2. ޖަލްސާގެ ހާޒިރީ އިއުލާން

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

މިއަދަކީ 7 މޭ 2025 ވީ ބުދަ ދުވަސް. 1446 ވަނަ އަހަރުގެ ދުލްޤަޢިދާ މަހުން 9 ވަނަ ދުވަސް. މިއީ ކެތި ނަކަތުން 2 ވަނަ ދުވަސް. އަޅުގަނޑުމެން އިރިނދު މި ތިބީ 2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 28 ވަނަ ޖަލްސާގައި. މި ވަގުތު ޖަލްސާއަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވީ 25 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ސަލާމުގައި ތިއްބެވީ 7 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ރަސްމީ ދަތުރުތަކުގައި އުޅުއްވަނީ 2 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން.

3. ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ އިޢުލާންކުރުން

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

{3.1}- އެޖެންޑާ ނަންބަރު އޖ/28/1/2025.

4. ރައުމިއްތާ ފާސްކުރުން

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޔައުމިއްޔާ ނަންބަރު 21/1/2025އިން 24/1/2025އަށް 4 ޖަލްސާގެ ޔައުމިއްޔާ. އެއީ 2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 21 ވަނަ ޖަލްސާއިން ފެށިގެން 24 ވަނަ ޖަލްސާގެ ނިޔަލަށް ހުރި ޔައުމިއްޔާތައް. މި ޔައުމިއްޔާތައް މަޖިލީހުގެ ވެބްސައިޓުގައި ޝާއިޢުކުރެވިފައިވާނެ. އެއްވެސް އިޢުތިރާޒެއް މެންބަރަކު ހުށަހަޅުއްވާފައިނުވާތީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 240 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން، މި ޔައުމިއްޔާތަކަކީ ރިޔާސަތުން ގަބޫލުކުރާ ޔައުމިއްޔާތަކެއް ކަމުގައި އިޢުލާންކުރަން.

5. ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

{5.1}- ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 151 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން ކޮމިޓީއަށް އައި ބަދަލު އިޢުލާންކުރުން. 1- ޖުޑީޝަރީ ކޮމިޓީގައި ޕީ.އެން.ސީގެ ފަރާތުން ހިމެނިވަޑައިގެންނެވި ފޫދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާއީލް ނިޒާރުގެ ބަދަލުގައި އެ ކޮމިޓީއަށް ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ދީދީ ހަމަޖެއްސުން. 6 މާޗް 2025.

6. ސުވާލު

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

{6.1}- ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް، މިނިސްޓަރ އޮފް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ސިވިލް އޭވިއޭޝަން އަލްފާޟިލް މުޙައްމަދު އަމީނާ ކުރައްވާ ސުވާލު. މިނިސްޓަރ އޮފް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ސިވިލް އޭވިއޭޝަން އަލްފާޟިލް މުޙައްމަދު އަމީނަށް އަޅުގަނޑު މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. ސުވާލުކުރެއްވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އެމް.ޓީ.ސީ.ސީން ފެށުމުން ބޯޓުސާވިސް މިހާރު ފެރީޓާމިނަލް ގެއްލުން ނުވާނެ ކަމަށް ވަނީ ވިދާޅުވެފައި. މި ވާހަކައާ އެއްވެސް ތަފާތެއް ކުރުމުގައި ވިދާޅުވެފައިވާ ވާހަކައެއް ނަމަ، އެ ތަފާތުވީ ކީއްވެތޯ މަޖިލީހާ ހިއްސާކުރައްވާފާނަންތޯ؟ އަދި މި ވާހަކައާ އެއްވެސް ތަފާތެއް ކުރެވިގެން

ވިދާޅުވެފައިވާ ވާހަކައެއް ނޫން ނަމަ، އެމް.ޓީ.ސީ.ސީން ބޮލްސީ ފޮނުވުން މިހާރު ބޮލްސީލާރާ ފަރާތްތަކަށް ގެއްލުންދިނުމާ، އަދި ކަރުނައިން ވިދާޅުވެފައެއް ނޫން.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް މިނިސްޓަރަށް އަރުވާނީ ފުރުޞަތު އަރުވަމުން. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން، މިނިސްޓަރު ޖަވާބުދެއްވުމަށް 9 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތެއް ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ސިވިލް އޭވިއޭޝަން މުޙައްމަދު އަމީން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑާ މިއަދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރިމަތިލުއްވާފައި އޮތީ، އޮރިޖިނަލްކޮށް ބޭނުންކުރެވިގެން ސުވާލަކީ އަޅުގަނޑު 3 ބައްޔަކަށް ވަކިން ޖަވާބު އަރުވާނީ ބަޔާނަން އިނގޭތޯ. ހުރިހާ އަޅުގަނޑު ގޮތުގައި ކުރެވިދާނެ ތަފްސީލްކުރަން ގެނެސްދޭނަން. އެ ސުވާލުގައި އަޅުގަނޑު އެންމެ ފުރަތަމަ އެންމެ ފުރަތަމަ ބައިތަކަށް މި ބަލައިލަނީ، އެމް.ޓީ.ސީ.ސީ ބޮލްސީ ފޮނުވުން މިހާރު ބޮލްސީލާރާ ފަރާތްތަކަށް ގެއްލުންދިނުމާ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ތަފާތު ފުރަތަމަކޮށްދިނުމުގައި ބޭނުންވާ ޤާނޫނީ، އެއީ ދަނެއް ޒިންމާދާރުވާނީ ކާކު ބޮޑުތޯ ގެއްލުންދިނުމާ ވާހަކަ ހިފޭނީ؟ ދުވަހަ ބައްޔަ، މި ވާހަކައިގެ އެއްވެސް ތަޢާރުފްކޮށް ކަންތައް ގެންދެވުން ދަށުގައި އެކި ވާހަކަ ނަމަ، ތަފާތު ދެއްކުން ކަމެއް ރިޔާސަތުން ތާއީދުކުރާނެ ވާހަކަ މިއަދު. ޤާނޫނަށް ބައްޔަ، މި ވާހަކައިގެ އެއްވެސް ތަފާތު ދެއްކުން ޒިންމާދާރުވާ ވާހަކައެއް ނޫން ނަމަ، އެމް.ޓީ.ސީ.ސީ ބޮލްސީ ފޮނުވުން މިހާރު ބޮލްސީލާރާ ފަރާތްތަކަށް ގެއްލުންދިނުމާ ދަށުން ކުރެވިފައިވާ ކަންތައްތަކަކީ. އެއީ ޖުމުލަކޮށް ބަލާއިރު އަޅުގަނޑުގެ ޒިންމާ ބައިގައި ޙަވާލުކުރެވޭ 3 ސުވާލެއްގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑު ނަގާ އިނގޭތޯ. ފުރަތަމަ އެމް.ޓީ.ސީ.ސީ ބޮލްސީ ފޮނުވުން މިހާރު ބޮލްސީލާރާ ފަރާތްތަކަށް ގެއްލުންދިނުމާ ސަބަބުތައް އަޅުގަނޑު ވަކިން ފުރަތަމަކޮށްދިނުމުގައި ހުށަހަޅާ ދަށުގައިވާ. އެގޮތް އެއް ސަބަބަކީ، މިހާރު ވެސް ބޮލްސީލާރާ ފޮނުވަމުން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް އެމް.ޓީ.ސީ.ސީ މުދަލުތަކުން އަޅުގަނޑު ސަރުކާރުން ބޮލްސީ ތަޢާރަފު ކުރެވޭ ބޮލްސީގެ ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތަށް ބޮލްސީލާރާ ބޭނުންކުރެވޭ އެއްވެސް ހަރަދެއް ނެތެން. އެހެންވީމާ، އަމިއްލަގޮތުން ބޮލްސީ ފަރާތްތަކަށް ބޮލްސީލާރާގެ އެއްވެސް ހަރަދެއް ނުވާ ދަރަނިވެން. އަދި މިގޮތުން މިހާރު ފޮނުވާ ޒާތީ ބޮލްސީލާ ފަރާތްތަކަށް ފޮނުވާ މި ބޮލްސީ ފުރުޞަތުގައި ގެއްލުންދިނުމުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި ނުވަތަ ފުރުޞަތުގައި ޙަވާލުކުރުމުގެ ފޮނުވަން ފުރަތަމަ އެންމެ ބޮލްސީލާރާ ޖާބިރީ ގަވާއިދު ޙަވާލުކުރާ ފަރާތްތަކެއް. މިންވަރު ޚިދުމަތްތަކުގެ ބޮޑުކަމާ

އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، މި ބިލާ ގުޅިގެން އޮޕޮޒިޝަން ބަޔާންކުރައްވައިފައިވާ ތާއީދީ ގޮތުގެ
އިޞްލާޙު އަދި ފްރެންޗައިޒް ވެސް ބިލްބޯޑުތަކާ ގޮތަށް. އެއީ މިހާރު ދެކޮޅަށް ވަޒީފާއެއްގެ ގޮތުގައި ބިލްބޯޑުތަކާ
ވަރަށް ގިނަ ފުރުޞަތުތަކެއް ވެސް އުފެދޭ ވަޒީފާތަކުގައި. އެހެންވީމާ، މި އެމް.ޑީ.ސީ.ސީން މި އުފައްދާ އިލެކްޓްރިކް
ވެހިކަލް ބިލްބޯޑު ލައިސަންސްގައި ހަރުކުރާ ބިލްބޯޑުތަކުގެ ޕެނަލް ވެސް ކޮންމެހެން. އަދި އެގޮތުން ޕްރޮޖެކްޓަރ،
ކޮމްޕޯނަންޓްތަކުގައި ހަރުކުރާ ފްރޭމް ވެސް އެއްކަލަ. ލޯކަލް ޕްރޮޑަކްޝަން މާކެޓުތަކުގައި ބިލްބޯޑްތަ
ފޯކަސްކުރާ ގެސްޓްހައުސް އެއްވެސް ސަރަޙައްދެއް ނެތެވެ. އެއީ ބިލްބޯޑަކީ ފޯކަސްކުރާ ވެސް މި އާބާދީގެ ހަރަދު
ކުރާ މަސައްކަތްތަކުގެ ގޮތުގައި. ދެން ދެވަނަ ބައިގެ ގޮތުގައި ދަންނަވާލާނީ އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވަނީ، މި ވާހަކައިގެ
އެއްވެސް ތަފާތެއް ކުރުވެގެން އަޅުގަނޑު ބެހެއްޓުމުގެ އަލީގައި ވާހަކައެއް ދެކެން އެއް ތަފާތުކުރާނެ ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން ނަހަމަ އެގޮތް
ދިޔުމެއް. ގުރޫޕެއް މާލެ ސަރަހައްދުގައި ބިލްބޯޑެއް ނޫން، ބިޒްނަސްތަކުގެ ހަރުދަނާ މީގެ ކުރިން ވެސް ފުރިގެ
އެބަހުރި. އަދި މުޅި ރާއްޖޭގައި ވެސް. އެގޮތް ތަރައްގީ އާރ.ޖީ.އެޗް ފުރިހަމަ ވެސް ބިޒްނަސްތަކާ ނަޖީބުގައި ހިމަނާ
އެއްޗެއް. ބަދަލު ހުރިހަމަޔާ ވެސް މި ހަމަ ބިޒްނަސްތަކާ ދިރުންގައި ހިމަނާ ކަންތައް އިންޑިއާ. ހަމައެކަނި ބިލްބޯޑެއް
ނޫން. މިކަހަލަ އެއްވެސް ހުރިހަމައެއް ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މި އެންމެންނަށް ތަޢާރަފްކޮށްދީ، ނޫނެއްޗާ
ސައިންޓިފިކް ރިސަރޗެއް، ނޫނީވެސް އެކަށީގެންވާ ހަމަތަކެއްގެ ދަށުން ނޫން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން އޮތް
ޚަބަރުތަކެއް، މާލޭ ސަރަހައްދުގައި ބިލްބޯޑު ހުރިހަމަ ބޭނުންކުރުމަކީ އެއްބަސްވުމެއް. އަދި އޭގެ އިޞްލާޙު އަޅުގަނޑުމެންގެ
މިނިސްޓްރީއަށް ވަރަށް ގިނައިން ސަމާލުކަން ހުރިހާ ބިޒްނަސްތަކާ ބިލްބޯޑް ބޭނުންކުރެވޭ ގަވާއިދާއި ބިލްބޯޑު ނުލިބޭ މައިސަލަ.
އަދި ކޮއްސެވޮށްއެއްގައި ހަމަ ހުރިހާ އިސްލާމީ ދީނުގެ ފުށުއަރާ ގޮތަށް ގެންދިޔަ އެއްވެސް ކަމެއް މިކަމުގެ އެއް ރަށުން
ދަށުގެ ޝަރުޢީ ދީން ބޭނުންވާ ކަމަށް ވިދާޅުވި. ބިލްބޯޑު ހުރިހަމަ ވަރަށް ފަރުވާކުޑަކަމެއް. ހުރިހަމަ ކޮންމެ ފަރާތަކުން ދުރުގައި
އެއްޗެއްގެ ދިރުމުގެ އެދުމެއް ބިލްބޯޑު ހުރިހަމަ ބޭނުން އެހެން ދިމާވި. ޓެކްނޮލޮޖީ ކުރިޔަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ
މިހާރު މާލޭގެ ސަރަހައްދުތަކުގެ މަގުތަކުގެ ހުރިހަމަފަރާތްތަކެއް، މި ބިލްބޯޑު ބެހެއްޓި އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިޔާސީ
ވަރުގަދަކަން އެއް ސަރުކާރުގެ ހުރިހަމައެއް. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު އެބޭފުޅުން ޓެކްސްތަކުގެ ބިލްބޯޑުތަކާ
އެކި ސަރުކާރުގެ ފަރާތްތަކުން ވެސް ހުރިހާ ބިލްބޯޑްތަކާ ބޭނުން. އެއްބަސްވީމާ، މި ބިލްބޯޑު ތަރައްގީގައި، ސަރުކާރުން ނިންމަވައިގެން މި
ދުވަސްތަކާ ބިލްބޯޑު ތަރައްގީގައި ހުންނަ އެއް ސަރުކާރު ނޫން. އެކަމަށް ދެވެން ދެކެން ހަމަޖެހޭ އިންސާފް. އެއީ
ވަރަށް ކުރިއަރާ މާލޭގެ މަގުތަކާ ވެސް ވަރުގަދަ ރަށަކުން ހިނގަމުންދާ. އަދި އެއްގަލަކަށް ހުއްޓާލުން ވެސް
ދަތުރުކުރާ ސަރުކާރު މިހާރު ހިނގަމުންދާ. މިގޮތުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން އަޅުގަނޑުމެން ބިލްބޯ
ކުރިން ސަރުކާރުން އުފައްދަން ނިންމި ބަޔެއް ސަރުކާރު ވެސް މި ބިލްބޯޑުގެ މައްސަލަތައް ބަލަން. މާދަ
ސަރުކާރުގައި ދިރިއުޅޭ ފުރުޞަތުތައް ބިލްބޯޑު ގަވާއިދުގައި ހިމަނައިގެން ކަމުގެ ޝަކުވާ މިނިސްޓްރީއަށް

ވަރަށް ގިނައިން ލިބެމުންދޭ. އެއީ ބޭސީގެ ގޮތުގައި މިހާރު އޮންނަ ގޮތުން ވެސް އަދި އެތައް ޖަލްސާތަކުގައިވެސް ވެސް ވިދާ ފަންސަވީހަކަށް އަހަރުވީ އިރުވެސް ބަޔާނީ ކުރާ ފަރާތްތަކުން ކުރަމުންގެންދަނީ އެ ބޭފުޅުންނަށް ކޮންފަރެޖް ގެއްލުމެއްގައި. އެ ބޭފުޅުން ނިކުމެވަޑައިގެންނެވިއިރުގައި ހުރިހާ ފަރާތަކުން ބޭނުންވާ ގޮތެއްގައި. ކަސްބަހަރުން ބޭނުންވާ ގޮތަކަށް ފުރިހަމަ ގޮތެއްގައި ނުން. އޭގެ މިސާލެއްގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން، މިހާރު ހިނގަމުން މި ގެންދާ ބަޔަކު ހުރިހާ ބޭރުގައި، އެއީ މިދިޔަ ސަރުކާރުގައި ފެށިގެން ބަޔަކު ހުރިހާ ބޭރުގައި، އެ ބަޔަކު ވެސް ދުވާލެއްގެ މައްސަލަ އެވެރެޖްކޮށްލީމަ 27 ހާސް ޓަނަ ބޭފުޅުންނަށްވުރެ ގިނައިން ބަޔަކު ހުރިހާ ބޭނުންކުރައްވާ. އެކަމަކު ބަޔަކު ދުރު ވެސް ދާވަރުގައި އެންމެހާ ހުރިހާ ގޮތަކަށް އެއްވަރަކަށް އެއް ފުރިހައުންނަށް އަދިރަޖާކުރާ ގޮތަކަށް ނުން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޗައިނާއިން އެހީގެ ދިވެހި ރައްޔިތުން މި ސަރުކާރުގައި އުފުއްލާ ބޭފުޅުން ގިނައިން ބޭނުންވަނީ ކޮން ގޮތަކަށްގައި ކަން. އެހެންވީމާ، އެ ގޮތަކަށް އިސްކަންދީގެން އެކަން ކުރެވޭނެ. އެހެންވީމާ، ދިރިއުޅޭ ބައެއް އެހެން ގައުމުތަކުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލާނަން، މުދައިރުމަތީގައި ވެސް ނުހިއްޕާލު ދުރަށް ބައެއް ސިޔާސީގައި ވެސް ނުވަތަ އާސިޔާނުގެ ބައެއް ގައުމުތަކުގައި ވެސް ޖަޕާނު ޗައިނާ ސިންގަޕޫރު ނެތޮލޭގައި ހިމެނޭ. އެއްބައި ކަމުގައި ހިމާޔަތް މި އެންމެހާ ބޭފުޅުން އިސްކުރާ. ބޭފުޅުން ހިމާޔަތް ކުރަމުން ދިޔަ ބޭފުޅުން ބޭފުޅުން ހިފެހެއްޓުމަށް ދާދި ފުރިހަމަ ގޮތެއްގައި ބަޔަކު އެކުލެވޭ. މާލޭ ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތް ހަމަ ގަވާއިދު އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަރާ ދިރިއުޅުމަށް މިހާ އަޅުގަނޑުމެން ގެންދާ ބޭފުޅުން ދަށުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ. ވެސް ކަމަކަށް މާލެ އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ ފަރާތެއްގެ ސިޔާސީ ގޮތުން ޖިންސް ބޭފުޅުން ހުރިހާ ބަޔަކު ކުރިއަށް ހާސިލް ކުރެވޭނެ. އަދި މިފަދަ ކަންތައްތަކުގައި ގޮތުގައި ބޭފުޅުން ހިމާޔަތް ކުރިއަށް ދިއުމަށް ވެސް ހިމާޔަތް ކުރެވޭނެ. އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެހެން ބައެއް ގޮތުން ވެސް ދިރިއުޅުމަށް ބޭނުންވާ ގޮތުގެ ދައުލަތުން ވެސް ފުރިހަމަ ގޮތަކަށް ބޭފުޅުން ގެންދަން އުޅެނީ. އެކަމަކު އެހެން ބޭފުޅުން ބޭނުން ކުރެވޭ ބޭފުޅުން ހިމާޔަތްގެ ގޮތުގައި އެކުލެވިގެން ދިޔައީ ސަރުކާރުގެ ފާލަން އަޅަން އެއް ބޭނުމެއް. އެހެންވީމާ، ބޭފުޅުން ހިމާޔަތް ކުރަމުންދާ ދާއިރާއެއް ކަމަށް ދެކެން. ކަސްބަހަރުން ވެސް، ހިމާޔަތްގެ ބޭފުޅުން ކުރަމުންދާ ބޭނުންކުރާނެ ހުރިހާ ފަރާތަކުން އިސްކުރުމަށް. އެކަމަކު މި ބޭފުޅުން ސިޔާސީ ބޭނުންކުރުމަށް. މިއީ ގޮތުގައި ފަހުން ދާތީ. މި ބޭފުޅުން ހިމާޔަތް ބޭފުޅުން ކުރުމަށް އެހީތެރިވެދޭ ގޮތުން ސިޔާސަތު އެކުލެވޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުގެ ބޭފުޅުން މިހާރު ބޭފުޅުން ފަރާތުން ގެންދެވޭނެ މި ބޭފުޅުން ހިމާޔަތް ބޭފުޅުން ހިމާޔަތް ކުރަމުން ވެސް ބޭފުޅުން އެކުލެވޭ ގޮތުގެ ބޭނުން ކުރެވޭ. އެހެންވީމާ، އެކަމަކު ދިރިއުޅުމަށް ވެސް ބޭފުޅުން ހިމާޔަތް ކުރާ ބޭފުޅުން ބޭނުންވާ ގޮތަށް ފަރާތްތަކުން ސަރުކާރުގެ އެހީގައި ބޭނުންވާ ގޮތަށް ބޭފުޅުން ހިމާޔަތް ކުރުމަށް ވެސް ފުރިހަމަ ބޭފުޅުން ގެންދަނީ.

ދެއްވަން ބޭނުންފުޅުވާ ފަރާތްތަކަށް ވެސް އެ ޓެސްޓިންގެ ތެރެއަށް ވަދެވެންހުރެ. އަދި އެއް ބަޔާނެއް ދަންނަވާލަން. މިގޮތުން އާރް.ޖީ.އެމް ޚިދުމަތް ފުރިގެން ދިޔައިރުގައި ވެސް އަދި ބަޔަކު ޝަކުވާއިރު އަދި ރާއްޖޭގެ ބައެއް ސަރަހައްދުތަކުގައި ފުރިގެންދިޔައިރުގައި ވެސް ބަޔަކު ޖެހިލުވެ ބަޔަކު ޝަކުވާކުރައްވާފައި އަދި ބަޔަކު ސިފާކޮށް އަޅާ ވެސް އެބަ ހުރި ވިސްނުމުގެ ތިބާ ބަޔަކު ތިބޭ، އެ ބޭނުންކުރާ އިދާރާ ބައެއް ފުރިގެން މިގެ އަހަރުމެންކަށް ކުރިން މާލޭ ސަރަހައްދުގައި ފުރިގެންދިޔައިރުގައި ހަމަ މިތާގައި އިޖުތިމާޢީކޮށް ސެކިއުރިޓީ ސުލޫކުކަމަށް ފާހަގަކޮށް ގެންގުޅެމު. އެކަމަކު ބައެއް ފުރިގެން ދިރާއިރު ފުރިހަމަ އެއްކަލަ ވާނުވާތީ މިގޮތުން މިބާ ވާނުވާ ކަރުދާސް ތަކެއް އިންތިޒާމު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މި ހާލަތުގައި ހާލަތު ބޭނުންކުރާ ދުވަސްކޮޅު ބޭނުން ވީ ކުރިއަށް ރާއްޖެއަށް ވަނީ ވާހަކަ މިއަދު އެބަ ޖެހޭ ވާހަކަ ދައްކަން. ވިސްނާ މަޖިލީހަށް ގެންނަން ނެތް ކަމަށް ވާތީ ރާއްޖޭގެ ތާރީހީ ތަރައްޤީކުރެވުނު ފެށުމާއެކު ވާހަކަ ވާހަކަތަކުގައި ބަދަލު ވާނެ ސަމާލުކަމަށް އެދިލާނަން. ޖަވާބު ދެއްވަން ހުށަހެޅިބަރު މިއަދު ދަށުވެގެން ފަހަރެއް. އިލެކްޓްރޯނިކް ގެ ކާރނިވަލުގެ ތަކެތި ދައްކަވާ އެބަހުރި ސެކިއުރިޓީން މުދާ 100% އިމްޕޯޓް ކުރެވޭނެ ކަމަށް ސަރުކާރު ހޯދުމަށް ހުރިކަމުގެ ސިޔާސީ ފާރަވެރިވެރިކަމަށް ގުޅިގެން، މިގޮތަށް ވަޑައިގެން ކަމަށް ހަމަ ދިރާސާ ދިޔަ ރައްޔިތުންގެ ވަރަށް ގިނަ ފައިދާހުރި ކަމަށް ވެސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި.

<u>ރިޔާސަތުން ދަންނަވާލުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. މިނިސްޓަރު ދެއްކެވި ޖަވާބު ގުޅިގެން ނުވަތަ މިނިސްޓަރާ ކުރެއްވި ސުވާލާ ގުޅިގެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 85 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އިތުރު ސުވާލުކުރުމަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވައިލަން. އިތުރު ސުވާލުކުރެއްވުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވަނީ ޖުމުލަ 30 މިނެޓު. އިތުރު ސުވާލުކުރެއްވުމަށް ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް ލިބިވަޑައިގަންނަވާނީ 45 ސިކުންތު. އަދި މިނިސްޓަރ ޖަވާބު ދެއްވުމަށް ލިބިވަޑައިގަންނަވާނީ 2 މިނެޓު. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 85 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން އިތުރު ސުވާލުކުރެއްވުމަށް އެންމެފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ސުވާލުކުރެއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމަށް.

<u>ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. ސަރުކާރުން ކޮންޓްރެކްޓަރ ކަނޑައެޅިފައިވާ އަޑުތަކެއް މިހާރު ވެސް އެބަ އަހާ. މިއީ އާންމު ފަރާތްތަކުން ދެކެމުންގެންދާ ހުދުމަތެއް. މިކަމުގެ ތެރެއިން ސަރުކާރުން ވަންނަން މި ޖެހެނީ ކޮންޓްރެކްޓަރު

ރެގިއުލޭޓުކުރުވެވޭނެ ކަމަށް ގަބޫލުކުރަނީތޯ؟ ދެކުނު އިރުމަތީ އާސިޔާގެ ވަރަށް ބައިވަރު، މިއަދުވެސް މާ ބައިވަރު ޤައުމުތަކުގެ ސިޓީތަކުގައި ވެސް މިކަން ފެންނަކުރޭ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިތާމަޔަކީ ސަރުކާރަށް މިކަން ރެގިއުލޭޓުކުރުވެވޭނެތޯއޭ މީގެތެރެއަށް މި ވިޔަފާރީގެ ތެރެއަށް ސަރުކާރުން ވަންނަން މި އުޅެނީ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާ ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

މިނިސްޓަރ އޮފް ޓޫރިޒަމް އެންޑް ސިވިލް އޭވިއޭޝަން ތުޙައްމަދު އަމީން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ސަރުކާރުން ރެގިއުލޭޓުކުރާނެ ނިޒާމެއް، އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް ދަންނަވިން މި ވަގުތަކީ ރެގިއުލޭޓުކުރުމަށް ވެސް ބޭނުންވާނެ ސްޓޭންޑަޑައިޒްކުރުން ވެސް، ރަނގަޅު ހިދުމަތެއް ދިނުން ވެސް، މިއީ ވަރަށް ކަންސަރނުވާކަން އަހަރުވެފައި ކޮށް މަސައްކަތެއް. އެހެންވީމާ، ދެންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ދެއްކެވި މިސާލަކަށް، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލާނަން މިސާލަކަށް ސިންގަޕޫރުގައި އިނގޭތޯ. ސިންގަޕޫރުގައި ވެސް ޕަބްލިކް ޓްރާންސްޕޯޓުގެ ޓެކްސީ ހިދުމަތް ދީ އޮޕަރޭޓަރު ކޮމްފަޓް ޓެކްސީގެ ނަމުގައި ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދެނީ. އެހެންވީމާ، އެއީ ސްޓޭންޑަޑައިޒް ކުރެވިފައި ބްރޭންޑިން ކުރެވިފައި، މިސާލު ދައްކާލަން ބައި ސަރުކާރުން ކޮންޓްރޯލްކުރަން. މިހާރު އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލާނަން މިސާލެއް. އަޅުގަނޑުމެން މި ޓެކްސީ އަޔަގައި މި ކަސްޓަމަރުން ފުރުމަން މިހާރު ނިންމާފައި މިއޮތީ. އެހެންވީމާ، މާލޭގެ ސަރަހައްދުގައި އުޅޭ 100 ޓެކްސީއާ އެކަމަކު 1500 އަށްވުރެ ގިނަ ޓެކްސީ ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައި އޮތިން. 1600 އެއްހާ ޓެކްސީ ޑްރައިވަރުން ރަޖިސްޓްރީ ކޮށްފައި އޮތިން. އެކަމަކު ޕަރމިޓް ދީ ހޯދުމުން އެކިވައްސިތަރަކާތް ނެތިވާ ހަމަ ޓެކްސީގެ ހިދުމަތް ދޭ ސަރުކާރުން ދަރަ ފަހެ. އެހެންވީމާ، މި ރެގިއުލޭޓުކުރެވޭނީ މިސާލު ދައްކަވާފައި. ދިހަ ކޮރިޔާގެ މި ކަމުގައި ދީން ރެގިއުލޭޓުކޮށް ބެލެހެއްޓޭނެ ކަމަށް ޓެކްސީ ރެގިއުލޭޝަން ހަދައިގެން އިމްޕްލިމެންޓްކުރާ ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކާއި ކަންތައްތަކެއް ވަނީ އެކަން ނުކުރެވިފައި ދޭން މި ދަތުރު މިސާލު އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެމް.ޓީ.ސީ.ސީ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު މި ތަރުތީބުކުރަން ޓެކްސީ ވެރިން އެ ޕްރޮޑަކްޓް މިގޮތަށް ވަގުތުން ރަނގަޅު އެކަމުން ގެނެސްދޭން. އެއީ އަޅުގަނޑުގެ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އިސްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާއިލް ޝަފީޤަށް.

<u>އިސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާއީލް ޝަފީޢު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. މަރުޙަބާ މިނިސްޓަރ. އަޅުގަނޑުގެ ދެ ސުވާލެއް އެބަ އޮތް. ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ 2012 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން، 2010 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ބޯޑިންސްކޫލުގެ ތަފާސްހިސާބު ދައްކާ ގޮތުން ނަމަ އިސްދޫ ޒޯން ފެރީއަކީ އެންމެ ބާރުބޮޑު ފެރީ އަތޮޅުތެރޭގައި ދުއްވާ މުޅި ރާއްޖޭގައި ވެސް. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ އެތަނުގައި މިހާރު ވެސް މި އޮންނަނީ ކުއްޖަކު ނަގާފައި އޮންނަ ފެރީއެއް. އެމް.ޓީ.ސީ.ސީގެ ފެރީއެއް އިސްދޫ ޒޯން ދާނީ ކޮން އިރަކުތޯ؟ އަދި ދެވަނަ ސުވާލަކީ އާރް.ޓީ.އެލްގެ ޚިދުމަތް ވ. އަތޮޅުގައި ފެށިގެންދާނީ ކޮން ތާރީޚެއްގައިތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން އެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ސިވިލް އޭވިއޭޝަން، މުޙައްމަދު އަމީން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ސީދާ ސްޓޭޓިސްޓިކްސް އެކަމު މިއަދުގެ ސުވާލުން ބޭރުވީމަ، އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލާނަން މި އިސްދޫ ފެރީގެ، މިހާރު މި ކުރެއްވި ސުވާލުގެ ޖަވާބު އަޅުގަނޑު ބަލައިލާފައި ފޮނުވައިދޭނަން. އެކަމަކު ވ. އަތޮޅު ހިމެނޭގޮތަށް ސަރުކާރުން މިހާރު ނިންމާފައި އޮތީ އާރް.ޓީ.އެލްގެ ރޫޓްޕްލޭން އިސްލާހުކުރެއްވުމާ މި އަހަރު ހަތަރު ކުއްޖަކަށް ބަދަލުކުރައިގެން، މި އަހަރު މުޅި ރާއްޖޭގައި މިހާރު ނުހުރި ހުރި ތަނެއްގެ އާރް.ޓީ.އެލްގެ ޚިދުމަތް ފެށޭނެ. އެ މިނިސްޓްރީގައި އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މަސައްކަތްކުރަމުން މި ގެންދަނީ އިނގޭތޯ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން ފުރުޞަތު މިއަރުވަނީ އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ފަލާޙަށް.

<u>އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ފަލާޙް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ މިނިސްޓަރ. އަޅުގަނޑު ހަމަ މިނިސްޓަރާ ކޮށްލަން ބޭނުންވާ ސުވާލަކީ ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް މިއަދު މިނިސްޓަރާ މި ކުރައްވާފައިވާ ސުވާލުގެ ޖަވާބު ހުރިން ނުވަތަ މި ސުވާލުގެ އެއްވެސް ތަފުސީލެއް ހުރިން މިނިސްޓަރަށް ބުނެދެއްވޭނެ ނަމަވެސް ދެއްވާފައި މި ކަމަށް މަސައްކަތެއް ކުރައްވާފައި އެބަ އޮތްތޯ؟ ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން އެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް.

މިނިސްޓަރ އޮފް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ސިވިލް އޭވިއޭޝަން މުޙައްމަދު އަމީން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ސީދާ މި ސުވާލުގެ މަޢުލޫމާތު ހޯދާކަށް އަޅުގަނޑާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކައިން ނުދައްކަވާ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑާ ހަމަ ގުޅުން އޮންނަ ބޭފުޅަކަށްވާތީ، ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއްގައި ހަމަ ވާހަކަ ދުށާފައިވާތީ ހުންނާނީ. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ބޭރުގައި ޕަރސްޕެކްޓިވްއަކުން އާ ބޯޑިންގއަށް ފްލަސް އެސިސްޓެންސްވާނީ މި ބޯޓުން ޖަހައިން މި ފަރަން އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުން ނިންމާފައިވާ އެކީ މަގުސަދުގައި، މި އަދި ފަރަން އެއްގޮތާއި އަދި ބޯޑިންގ ޕްރައިވަޓައިޒްކުރުން ފަސް މީގެ ގެއްލުންތަކާ ގުޅިގެން އެ ބޯޓުގަރުން ބޭނުމިއްޔާމުން ފުރާ ޖަހައި ބޯޓުތަކެއް ޕްރައިވަޓައިޒްކުރުން ފަސް ފަށް އަސްތޮވި ކާމިޔާބުކަމާއި، އަދި ޕްރައިވެޓްސެކްޓަރ ފަސް އަދި ޕްރައިވަޓައިޒްކުރުމުގެ އަސްތޮވި މި ބޯޓުގެ ޖަހައިންގަބޫލުކުރަނީ ކުރިއަށް އަދި ބޯޑިންގއަށް ފްލަސް އެސިސްޓެންސްވާނީ، އަޅުގަނޑު ހަނދާންކުރައްވާނީ އެ ކޮންމެފަސް އިންޓަރގައި ދިމާވާނީ ފުރާ 100% ޕްރައިވަޓައިޒް ކުރަން ގަސްތުކުރެވޭތީ. އެހެންވީމާ، ސީދާ ސަބްސިޑީކޮށް މި ސުވާލާ ބާރު ގޮތުން ޕްރައިވެޓް ނުކުރެވިދާނެ އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެފަސް ވަރަކަށް މަސްވަރާކުރިވެފައި ހުންނާނީ ދެއްތޯ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ފައިސަލަށް.

ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ފައިސަލް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ، ފަހަން މި އުޅޭ ބޯޓުތަކުގައި ފައިނޭންސް ސަރުކާރުން އެއްވެސްވަރަކަށް އެމް.ޓީ.ސީ.ސީއަށް ސަބްސިޑީ ދޭންޖެހުނީތޯ؟ ދެވަނަ ސުވާލަކީ އުތުރުގެ 3 އަތޮޅުގެ އާރު.ޓީ.އެލް ފެރީ ހުކުރު ދުވަހު، ރަމަޟާން މަހުން ފެރީގެން ނުދުވޭ. އަލުން ފެށޭނީ ކޮންއިރަކުންތޯ؟ ތިންވަނަ ސުވާލަކީ އާރު.ޓީ.އެލްގެ ޚިދުމަތް ރީސްޓްރަކްޗާ ކުރުމުގެ ތެރޭގައި އެއްވެސް ވިސްނުމެއް ގެންގުޅޭނީތޯ؟ ހަތަރުވަނަ ސުވާލަކީ، 1600 އެއްހާ ބޯޓުގެ އިތުރު ބޯޓުގެ ހިދުމަތްދޭ މާލީ ސިޔާސަތުގައި އެ ހިދުމަތް ރައްޔިތުންނަށް ނުލިބޭކަމުގެ ޝަކުވާ ލިބޭއިރުގައި އިތުރު 100 ބޯޓެއް ގެންނަސްގެން މި ހިދުމަތް ރައްޔިތުންނާ ހަމައަށް މި ބާޒާރުން ގަތުމަށް

ވަރަށް ލިބޭނެ ކަމަށް ގަބޫލު ހަމަ ކުރައްވަނީތޯ؟ ބޭސިކް މައްސަލަތަކޭ، މާލީގެ މަގުބޫލުކަމާ މައްސަލަތަކާ މި ޚިދުމަތް ދިނުމުގައި ދިމާވާ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް ވަޒީރަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.

މިނިސްޓަރ އޮފް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ސިވިލް އޭވިއޭޝަން މުޙައްމަދު އަމީން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އަޅުގަނޑަށް ރަނގަޅު އިންޝާﷲ އަދި އެއްފަހަރު، ވަރަށް ގިނަ ސުވާލުތަކެއް ވީޑިއޯފުޅުގައި އޮތީމަ، އަދި އެއްފަހަރު އެ ސުވާލުތަކެއް ކިޔާލަދެއްވިއްޔާ.

ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ޒާހިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ އެއްވެސް ވަރަކަށް އެމް.ޓީ.ސީ.ސީއަށް މި ހުޅުމާލެއަށް ސަބްސިޑީ ސަރުކާރުން ދޭންޖެހޭނީތޯ؟ ދެވަނަ ސުވާލަކީ ރަމަޟާންމަހުން ފެށިގެން ހުއްޓިފައި މި އޮތީ، ހުކުރު ދުވަހު އާރު.ޓީ.އެލް ހުޅުމާލެ ހުއްޓުވައި އޮޑީ އުޅުނު 3 އަތޮޅުގައި. އަދިވެސް އެ ހުޅުމާލޭ ފެރީ ކަނޑައިލާފައިވަނީތޯ؟ ތިންވަނަ ސުވާލަކީ ރިސޯޓުތަކަށް އާރު.ޓީ.އެލްގެ ހުޅުމާލެ ގުޅުވައިދޭ އެއްވެސް ވިސްނުންފުޅެއް ގެންގުޅެނީތޯ؟ ހަތަރުވަނަ ސުވާލަކީ 1600އެއްހާ ބޯޓު ހުޅުމާލޭގައި އުޅޭއިރުގައި އަދި ރައްޔިތުންނަށް އެ ހުޅުމާލޭ ނުލިބޭއިރުގައި އަދި އިތުރު 100 ބޯޓު ގެނެސްގެން އެ ހުޅުމާލޭ ދަތުރު ކަމަށް ގަބޫލުކުރައްވަނީތޯ؟ ބޭސިކް މައްސަލައަކީ ނޫނީ މާލީގެ މައްސަލައެއް؟

މިނިސްޓަރ އޮފް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ސިވިލް އޭވިއޭޝަން މުޙައްމަދު އަމީން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެމް.ޓީ.ސީ.ސީއަށް އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ޑީޒަލްކޮޅުގައި އޮތް ގޮތުގައި ސަބްސިޑީއެއް ކަނޑާ ގޮތަކަށް ނޫން. މި ސަޕްލައި ސަސްޓެއިން އޮޕަރޭޝަންސްއެއް ހިންގަން ހުޅުމާލެއަށް. ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުން އެބަޖެހޭ ކޮމިޓްވާ އިންވެސްޓްމަންޓްގައި އެހީތެރިކަމާއި އެމް.ޓީ.ސީ.ސީއަށް ދޭން. އެގޮތަށް ޕްލޭން ކުރެވިފައި އޮތީ. ދެވަނަ ސުވާލަށް ރަމަޟާން މަހުގައި ބައެއް އަތޮޅުތަކުގެ ފެރީ ޝެޑިއުލްތައް ގެނައީ ބަދަލުތަކާއެކު ހުކުރު ދުވަހު؛ އަޅުގަނޑުމެން ޖޭޕީއިން އެބަ އިނގޭ ރަނގަޅަށް 7 ދުވަހުގައި ހުރިހާ އަތޮޅުތަކުގައި ނޯމަލްކޮށް ހުރިހާ ދުއްވާތަކެއްގެ އެއްގަލަކަށް ފެރީ ބޭނުންކުރުމަށް. އެހެންވީމާ، ޖޫބާއަށް ބަލާފައި ބައެއް ދުއްވުން ކަނޑާލާ މިހާރު ހުކުރު ދުވަހު ހުއްޓުވާލައިގެން. އެހެންވީމާ، އެ ދުއްވާއިރު ބޭނުންކުރައްވާ ރައްޔިތުން ބޭނުން

ވަޑައިގަންނަވައިގެން މިއަދުވެސް އެދިއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާމު، އެދުމުންދާ ރޫޅުތައް އަގުގަނޑުފުން ރިސޯޓްބޯޓުތަކުން މި ގެންދަނީ. އެއީ ޓޫބާއަރު ބަލާފައި، ހުކުރު ދުވަހު ބައެއް ޖުޖުމަލާގައި ހަމަ އެއްޗެހިކަން ވެސް ދަތިކުރައްވާނެ. އެހެންވީމާ، އެމް.ޓީ.ސީ.ސީގެ އާރު.ޓީ.އެލް ފެރީއަކީ ވަރަށް ބޮޑަށް ދަތުރުތަކުން ސަބްސިޑައިޒް ކުރެވިގެން، ގާތްގަނޑަކަށް މިހާރުގެ ޓިކެޓުން ބަލާއިރުގައި 80% ދެނީ ގަވަރުމަންޓުން ސަބްސިޑައިޒް ކުރަނީއޭ. 20% މި އޮންނަނީ ރިކަވަރީއަށް. އެހެންވީމާ، ދަތުރުތަކުގެ ހަރަދު ވަރަށް ބޮޑު ހިސާބުން ކަމަކަށް ވާތީ، ޕީއާރުވެސް މިނިމަމިން، ސަބްސިޑައިޒްކުރަނީއޭ އަދިވެސް ކުރެކުރުމަށް ޓިކެޓް ކުރަނީއޭ ކަނޑައަޅާފައި ކުރަނީއޭ. އެންމެފަހުން ސުވާލުގެ ގޮތުގައި އެއްސަރުވޭގައި މި އޮތީ 1600 ބޯޓްސީ އޮތް އިރު 100 ބޯޓްސީން މިކަންވާނޭތޯ ދެއްތޯ. އަދިގަނޑު މީގެ ކުރިން ވެސް ދަންނަވައިދިން މުޅި ބޯޓްސީ އޮޕަރޭޝަންސް ނަގުމަކީ ނޫނިއްޔާމު އެހެން ބަޔަކު ހުރިމަތީ ދަތުރުން ގެންދިޔަ ބައެއް ހުސްބަލިވަން ބަދަލުއެއް ނޫން މި ފުރުޞަތު ކުރުވީވަގުތު މި އޮތީ. އެހެންވީމާ، 100 ބޯޓްސީން ފެނިދާ މި ވާހަކަ 100% ކޮންޓްރޯލްކުރާ، ހުރިހާ ގަވާއިދުގައި ވެސް ނަގާފަ ބޯޓްސީތަކަކަށްވާން. އެއީ އެޕްލިކޭޝަނުގެ ދުރުވެރިކަމުން މި އޮޕަރޭޓަރުންނަށް. ފޯމާލިޓީގައި މިހާރު ވެސް އަމިއްލަ ޚިދުމަތްތަ ފަރާތްތަކާއި އަދި މި ހުޅުވިގެންދާ ބޯޓްސީ ޖަރީނާ ގުޅިގެން ދިޔައިމަ އެ ހިންގުމަށް ވަރަށް ބޮޑު ތުރައިވެސާރައްވެގެންދަން. މަސައްކަތުގެ ވާހަކަދައްކާއިރުގައި މި ބޮޑު މިކަސް ކޮމްބިނޭޝަންގެ ވާހަކަ މި ވިދާޅުވީ. މަސައްކަތުގައި ވެސް މައްސަލަ އުޅެނީ. ބޯޓްސީ ހިނގުމަށް ދިއުމުގައި ވެސް މަސައްކަތު އުޅެނީ. މި އެހެންވީމާ، ސީދާ ކަނޑައެޅިގެން ބޮޑުކޮށް އެންމެ ވަރުގަދަކޮށް މި ހަމަ، ނޫނީ މި ބޯޓްސީއާ އެކުގައި ދަރަނިވެރިވާ ވަރަށް އުނދަގޫތަކެއް. މި ބާރުވެރިކަން ވެސް ފިނިވަމުންދަނިކޮށް އޮތް ކިޔާލީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަބްދުލް ނަސީމްއަށް.

ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަބްދުލް ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. 10 ފެބުރުއަރީ 2025ވީ ދުވަހު އެމް.ޓީ.ސީ.ސީގެ ފަރާތުން ބޯޓްސީ މައްސަލައިގައި އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހެޅި ކުއްލި މައްސަލައެއްގެ ބަހުސްގައި ޕީ.އެން.ސީއަށް ނިސްބަތްވާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން، ސަރުކާރުން ބޯޓްސީ ފައިސާ ބަޔާންކުރަން ނޫޓިސްކަމަކާއި، އެމް.ޓީ.ސީ.ސީގެ މެންބަރުން ހަދަނީ ތަފާތު ވާހަކަތަކެއް ދައްކަވާފައި ދިމާވެގެން. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ،

މިވީ މުއްދަތުގެތެރޭ ސަރުކާރުގެ މި ސިޔާސަތަކީ އެއްވެސް ކުއްލި ބަދަލެއް އައިސްފައިވާނެތޯ ނޫނިވިއްޔާ އެ ދުވަހު ޕީ.އެސް.އޭގެ މެންބަރުން އެ ހެއްދެވީ ދޮގުތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން އެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް.

މިނިސްޓަރ އޮފް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ސިވިލް އޭވިއޭޝަން މުޙައްމަދު އަމީން ވާހަކަދައްކަވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑަކަށް ހިއެއްނުވޭ މި ސުވާލު ސީދާ އަޅުގަނޑާކާއިން ކުރައްވަންވާނީއެއް. އެ ވާހަކައެއް ދައްކާލީ ނޫނިއްޔާމު އެކަމެއް ނިންމުމު ފަރާތަކާ ވާހަކަދައްކާނީ. ސަރުކާރުގެ ޕޮލިސީއަކަށް ބަދަލެއްނާދޭ. ސަރުކާރުން ވަރަށް ގާތް މަގުސަދުއްކައި، މިއީ ހަމަ ވަރަށް ބޮޑު ޗެލެންޖެއް މަސައްކަތަކަށްވެފައި އޮތީމަ އަޅުގަނޑުމެން މި ހުރިހާ ކަރުދާސް މި ގެންދަނީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަކަށް ނޫން ކަންނޭނގޭ އެ ސުވާލުކުރައްވަނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ދީދީއަށް.

މަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ދީދީ ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ދުނިޔޭގެ އެހެން ޤައުމުތަކުގައި މިބާވަތުގެ ކަންކަމަށް ވަރަށް ސިވިލްޖެޓު ޝޮޕިޔުޝަންސް ގެންގުޅޭ. ކަފަރާޓުޖެޓުކުރަނީ. މިހާރު ޖެހިގެން އުޅޭ ގައުމުތަކުގައި ޕްރައިވެޓްޖެޓުތަކުގައި ނޫނީ ހެލިކޮޕްޓަރުތަކުގައި ބިލިއަނަރުން. ޕްރައިވެޓްޖެޓުތަކުގައި ވެސް އަތޮޅުތަކަށް ކަފަރާޓުޖެޓުގެ ދަތުރުގައި މި އެޕްރޫވްކުރަންޖެހޭނީ ޕްރައިވެޓްޖެޓުތަކުގައިކަމަށް އެގޮތަށް ޗާޓަރުކުރާނަމަ ބޯޓެއް ނަގަން އާންމުންނަށް ހުއްދައެއްދިނުންތޯ؟ މިސާލަކަށް، ޗާޓަރުބޯޓުގައި ފްލައިޓެއް ގެންނާނަމަ ޕްރައިވެޓުގައި ހުއްދަނުދޭނަން. މަގުމަތީން ދާ މީހަކު ފްލައިޓް އެންމެ މިއީ ޗާޓަރުގައި އެނދުގެ އެއްކޮށްކަން. ހެޔޮވާޓަރުގައި އެންބުރުންވާ ވަކި ކުޑަހެއް ދިޔައި. ދުނިޔޭގެ އެހެން ޤައުމުތަކުގައި ގެންގުޅޭ އުސޫލެއް އެއީ ޖާލަތަފެޗޭ ބޯޓެއް ސަރުކާރުގައި ކަމަކަށްވާތީ ދިޔުން އިންޓަރނޭޝަނަލްގައި ކަމަކަށްވާތީ ދިޔުން. މިފަދަ މި ސްޓޭޝަން ގެންނަން މަސައްކަތްކުރަނީތޯ؟ އެ ހާރާވު...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ވަޒީރަށް ފުރުސަތުއަރުވަން އެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް.

މިނިސްޓަރ އޮފް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ސިވިލް އޭވިއޭޝަން މުޙައްމަދު އަމީން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދޭ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑަށް ދެންމެ ތަޢާރަފްވެއްޖެ ގޮތުގައި ވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ މިކަމުގެ ވަރަށް ބޮޑު ތަޖުރިބާއެއް އެބަހުރިކަން. އެހެންވީމާ، އިސްތިހާރުކުރެވިފައިވާ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް އެދުނީ މި އަވަހަށް ތަރައްޤީކުރަން މި ޖެޓީސްޓޮޕަރިން ވެސް ވިޔާ ރަނގަޅަށް ޢާއްމުކޮށްދެވޭނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރުސަތުއެއް ދިއުމުގައި މި ބޯޓުތަކާ ޖެހިގެން ރަނގަޅު ޚިދުމަތެއް މިނިވަންކަމާއި ހަލާކުވުން ފޮނުވާ ވަގުތު ވެސް އެބަ އެބަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އިސްތިހާރުކުރެވިފައިވާ މި ބޯޓުތަކަށް ގުޅިގެން މި ދައުލަތް ޚިދުމަތް މިނިވަންކަމަށް ވައްދައިގެން ރަނގަޅު ޚިދުމަތެއް ދެވޭތޯ މަސައްކަތްކުރަމުން އިންނާނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖީ. އަޙްމަދު ޝަފީޤަށް.

ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝަފީޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދޭ! ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. މަޢުޒަޒު މިނިސްޓަރ. ރިޔާސީ އިންތިޚާބަށް ނުކުންނެވި އެންމެން ވެސް މެނިފެސްޓޯ އެކުގައި. ރައީސް ސޮލިޙުމުޙައްމަދު 1015 ޕޮއިންޓެއްގައި ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި ވާހަކަދެއްކެވީ. އެގޮތުން ރައީސް ސޮލިޙުމުޙައްމަދު ވިދާޅުވެފައިވޭ، ގެރޭޖު ސިޓީއަށް ސަޕޯޓުޖަހަން ދިރުން ހުއްޓުވާނަން. އިސްތިހާރުކުރެވިފައިވާ އެންމެންގެ ގޮތައް ޕޮއިންޓްތެއްގައި ފޮނުވުނުކަމަށްވެގެން ޖެހޭ ދައްކާ ކިޔައިގެން ވިލާތު މި މިނިސްޓްރީން ގެންގޮސް ދެކޮޅުޖަހާ ސިޔާސަތު ހުއްޓުވާނަން. އަދި ހަމަ އެއާއެކު މާލެ ސިޓީގައި 26 ޑިސެމްބަރު 2023ގައި ބޯޓު ގެރައިވަރުންނާ ވާހަކަދެއްކި ރައީސް ސޮލިޙުމުޙައްމަދު ވަޢުދުވެވަޑައިގެން އިންސްޕެކްޓަރުން ވެސް ޕަރމިޓް ދޫކުރުމަށް، މާލެ، ހުޅުމާލެ ޚިދުމަތްތެރިންގެ ޕާކިންގ ދަތިކަމާއި ހުސްތަނެއް ގެރައިވަރުންގެ ދަތިތަކާއި ހައްލުކޮށްދިނުމާއި، ބޯޓު ގެރައިވަރުންނަށް ބޯޓުތަކަށް ފެކްޓަރީތަކުން ޕާކިންގު ޖާގަ ދޫކުރާނަން. އަދި ޚިދުމަތާ ސޮޓީކުރުން ފަދަ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ސުވާލުކުރެއްވުމަށް ލިބިވަޑައިގެންނެވި 45 ސިކުންތު ހަމަވީ އިރު ކުރުވުން ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން.

މިނިސްޓަރ އޮފް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ސިވިލް އޭވިއޭޝަން މުޙައްމަދު އަމީން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. އަޅުގަނޑަށް 100% އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ސުވާލުގެ ސާފުކޮށް ނިންމައިނުލެވުނީމަ. އެކަމަކު އިވުނު ހިސާބުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން. ގަރާޖު ސިޓީގައި އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރު އައިއިރުގައި ވެސް ހަމަ އޮތީ ގާނޫނުގެ ދަށުން އަޅުގަނޑުމެން ރަޖިސްޓްރީކުރަމުން މި ގެންދަނީ. އެހެންވީމާ، މިނިސްޓްރީގެ ތެރޭގައި މިހާރު ރަޖިސްޓްރީކުރަމުންދަނީ އެ ގަރާޖުގައި ހަމަ ގާނޫނާއި ގަވާއިދުތަކުގައި އޮތްގޮތުން. އެހެންވެގެން ދަތިތަކެއް. މިހާރު ރަޖިސްޓްރީއެއް ނުކުރެވޭ ގާނޫނާއި ގަވާއިދުން ބޭރުން އެއްވެސް ފިހާރައެއް. އެ ދަތިތަކަށް އިހުސާސްކުރައްވާނަން އަޅުގަނޑަށް ހީވޭ. ދެން ދެވަނަ ބަޔަށް ޕާކިންގްގެ މައްސަލަ. ޕާކިންގްގެ ރައްޔިތުން ބޭނުންކުރާ ޖާގައި އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުން ޕާކިންގް ބިލްޑިންގްތަކެއް އެޅުމުގެ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރިއަށް ގެންދަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަޢުދުﷲ ހިލްމީއަށް.

ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ސަޢުދުﷲ ހިލްމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ކޯޑެއްދޫ އެއަރޕޯޓް ތަރައްޤީކޮށް އިންޓަރނޭޝަނަލްކުރުމަކީ ރައީސް ޑރ. މުޢިއްޒުގެ ރިޔާސީ ކެމްޕޭނުގެ ވަޢުދުފުޅެއް. އެހެންކަމުން، މިހާރު އެ އެއަރޕޯޓް ތަރައްޤީކުރުމުގެ ކަންތައްތައް ގެނެސްދީފައި ހުރި ހިސާބަކީ ކޮބާތޯ؟ ދެން އަނެއް ކަމަކީ، ރިޔާސީ އިންތިޚާބު ތެރޭގައި ޢަހުދުނާމާގެ ބާސްވަރު އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީގެ ތެރޭގައި އެކަށީ ސަރުކާރުން ނަގަމާ ރައްކާތެރިކަން އެކިއެކި ހަމަހަމަ ގޮތެއްގައި ކޯޑެއްދޫ އެއަރޕޯޓް ފަށާނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، ވަކި އަހަރަކާ ހަމައަށް ކޯޑެއްދޫ އެއަރޕޯޓް އިންޓަރނޭޝަނަލް ކުރެވޭނީ ކޮން އިރަކުން ކަމުގައި ކޯޑެއްދޫ އެއަރޕޯޓް ވިސްނަވާފައި އޮތީ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން އެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ސިވިލް އޭވިއޭޝަން މުޙައްމަދު އަމީން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ދެންމެ ކުރެއްވި ސުވާލުގެ އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން އާދޭ، އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ކާޑެއްދޫ އެއަރޕޯޓަކީ ކޯޓު ދަރުބާރާވެރިކަމެއްގެ ތެރެއިން ދުވަސް ފަހަރަކަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނިންމުމަކާ އެކުގައި އަމިއްލަ ފަރާތަކަށް ހަވާލުކުރެވިފައި އޮތް، ދެން ކާޑެއްދޫ އެއަރޕޯޓު ތަރައްޤީކުރުމާ ބެހޭ ގޮތުން ސަރުކާރުގެ ވިސްނުންފުޅާ އަދި ގެންގުޅުއްވާ ތަސައްވުރާ އަދި މިހާރުގެ ޕްރޮޖެކްޓަށް ރައީސް އެ ވަނީ ވިދާޅުވެދެއްވާފައި. އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ގެންދަމު އެ އެއަރޕޯޓު މިހާރު ހަވާލުވެފައި އޮތް ފަރާތާ ބައްދަލުތަކެއް އެ އެއަރޕޯޓު ތަރައްޤީކުރުމުގައި. މިދެ ދުރަށް ކަމަކީ ވަކި ފަރާތްތައް ހިމެނިގެންނެވެ ނޫން. އެ އެއަރޕޯޓު ބޭނުންކުރާ ވިސްނުމަށް ތަރައްޤީކުރުން. އެގޮތުން، އިންޓަރކޮނެކްޓިވިޓީއާއެކު އެ ކަންތައް ބަޔަކާ ގުޅުވާލަން. ދުވަހަ ބަޔަކަން ސުވާލުގައި ވިދާޅުވި، މިހާރު ހިނގަމުންދާ ފަރާތުން އެއްވެސް އެއްބަސްވުމެއް ނިންމާފައިވާ ހަވާލުކުރާ ވާހަކަ. ރަސްމީ ސިފައެއްގައި އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ރިޕޯޓެއް އެއްވެސް އެއްގޮތަކަށް އަންގަވާފައެއް ނުވޭ. ކޮންޓްރެކްޓަރަކަށް ނޫން ސޮއިކުރެވި މިއާގައި ހިނގަމުންދާ ކޮންސެޕްޓަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ގާތުން ތަފާސް އެއްކޮށް ދެންނެވިކަމަށް ބެލުން. އެކަމަކު ތަރައްޤީކުރުމާ ގުޅޭ ވާހަކަ ބޭނުން ކާޑެއްދޫ އެއަރޕޯޓު ރައީސްގެ ވިސްނުންފުޅާ އެކީގައި ތަރައްޤީކުރުމުގެ ކޮންސެޕްޓެއް އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ކުރިއަށް އެބަ ގެންދަން. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން ޒާހިރަށް.

<u>ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ޒާހިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. މާލޭ ސަރަޙައްދުގެ ބްލޮކްސިޓަކަށް މި ދިމާވެފައިވާ މަގުސަރަ ޓްރެފިކްކުރުމަށް ޕާކިންގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ސަރަޙައްދުތަކުން މި ކަމުގެ ތަރުތީބު ވަރަށް ތި ނިންމެވީ؟ އަޅުގަނޑު މި ސުވާލު މިހެން މި ކުރަނީ ދެ ހާސް އެތައް ވަގުތެއް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފޮނުވައިދެއްވާފައިވާ ވަޢުދު، މިއީ ވަޢުދުގެ ގޮތުގައި ނެތިމާ. ހަމަ އެހެން 11 ޑިސެންބަރު 2024ގައި ދިން އާރް.ޓީ.ސީ.ގައި އެބަ އިން މި މަސައްކަތް

މި ކުރަނީ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ނޫންކަމަކާއި، އަދި ހިލޭ ދެހިއްޔާއް އެއްވެސް ފަރާތަކުން ލިބިފައިނުވާކަން. އެހެން ވިދާޅުވެފައި އެބަ އޮތް. ދެން އާރު.ބީ.އެލްގެ، އާރު.ބީ.އެލްގެ ހިދުމަތް އުޅަނދު ޖޯންގައި ބޭނުންކުރާ 13 ޓާމިނަލްގެ ތެރެއިން 8 ހަމަކުރެވިފައި އޮންނާ ވަރަށް ދުވަސްވެފައި، އެ ކަމުގެ ސަބަބުން ވަރަށް ބޮޑެތި ދަތިތަކެއް އެ ސަރަހައްދުގައި ދިރިއުޅޭ ފަރާތްތަކަށް އެބަ ކުރަމުންދޭ. މި ކަންކަން، މިހެން ދިމާވާ މައްސަލަ އަވަހަށް ހައްލުކުރުމަށް ގެންގުޅުއްވަނީ ކޮން އުސޫލެއްތޯ؟ ތިންވަނަ ސުވާލަކީ، ހަތަރުވަނަ ސުވާލު....

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! ވަގުތު ޖެހުނު އިރު ދެ ސުވާލު ފުރިހަމަކުރެވުނީ. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން އެ ދެ ސުވާލަށް ޖަވާބު ދެއްވުމަށް.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ސިވިލް އޭވިއޭޝަން މުޙައްމަދު އަމީން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުން މި ކުރިއަށްގެންދަނީ ހަމައެކަނި ރިޔާސީ ވައުދުތަކުގައި ހުރި މަސައްކަތްތަކުގެ ބަދަލުން އެ ވަގުތަކު ބޭނުންވެފައި އޮންނަ ވަރަށް މުހިންމު ކަންތައްތައް ވެސް ހިމަނައިގެން. އާގެތަކާގައި ހިމެނިގެންދިޔަ ކަމެއް އަދި ރިޔާސީ ވައުދުތަކުގެ ތެރޭގައި ޖެޓީސް ފުޅައިން ނެތް ކަމުގައި ވިޔަސް، މި ޖެޓީސްގެ ހިދުމަތް ގާއިމްކޮށް މާލޭ ސަރަހައްދުގައި. އެހެންވީމާ، އެ ކަމަށް ބަޖެޓެއް ހޯދައިދިނުމަށް ބަކާއި ކުރެވިފައިވާ މަސައްކަތެއް މި ޖެޓީސް ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތްތަކެއް އިސްނަގައި. ކުރިންވެސް ހަމަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލިފަދައިން މި ޖެޓީސް ތަރައްޤީ އާރު.ބީ.އެލް ނިންމަވާފައި ބަލާ ހިދުމަތް ކުރިން ފުރިގައި އޮތް ގޮތަށް ސަބަބެއްއިޖެ ކުރުވިގެންދާ ހިދުމަތްތަކެއް ނޫން. އެއީ ސޮފްޓު ސަރަސްބިއިން، އަމިއްލައަށް އޭގެ ޖާގަތަކައި އެ ވިޔަފާރީގެ ތެރޭގައި، ވިޔަފާރިއެއް ނޫން، އޭޖެންސީސް ތެރޭގައި ހިންގުމުގެ ފުރުސަތު ދީފައެން. ދެން ވިދާޅުވި އެއް ސާބިތުކަމެއްގައި އޮތް 13 އާރު.ބީ.އެލް ޓާމިނަލްއެއްގެ ތެރެއިން 8 ޓާމިނަލްއެއްގެ ގުއިންބަނަސްސާ މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދަނީ، ނޫނިއްޔާމު މިވަގުތު ސަރވިސްއިން ނުގެނައި އޮޕަރޭޓް ދަތި ތަކެއް ކުރިމަތިވާކަން. ރަނގަޅު، އާރު.ބީ.އެލް އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރަށް ހަވާލުވިއިރުގައި އާރު.ބީ.އެލްގެ ހިދުމަތް ފުރިހަމައި ކުރި ތަންތަނުގައި ވެސް ނުވޭ އެއްވެސް ބާކީ ދުވަސްފަހުގެ ބޭއްވުމާއި އިސްގަތީ. އެއީ ވަކި ޖެޓީސްކަން ބަނދަރުގެން ގެންދާ އެއްޗެހިތަކެއް މިހަ އެ ހިދުމަތް ކުރިއަށްގެންދިޔަމުން ބަޔަކު ވަގުތު ވެސް ބޭނުންވޭ. މި ދިޔަ ސަރުކާރުން އަޅުގަނޑުމެން އައިއިރުގައި އާރު.ބީ.އެލް ތަކުރާރުކޮށް ޔޫރަން ދުވި ރައްޔިތުގައި ނިންމަވާފައި އޮތީ 2027 ވަނަ އަހަރު. އަޅުގަނޑުމެން މި މަސައްކަތްކުރަނީ 2025 ވަނަ އަހަރު ނިންމާތޯ. އެކަމަކު ގޮތުގެ ހުރިހާ ޖަލްސާތަކެއް ބަދަލުކޮށް މި ދުވަސްތަކުގައި ވަކި މަޑުކަން ސަރުކާރުގެ ބަނދަރުގެ ނުކޮ އެއްކޮށް. މިއީ ފާހަގަކުރާ ސަރުކާރުން ގެނެސް ދިނުން ހުރި

އެއްޗެއްސެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، ފައިނޭންސް ވެސް އަންނާނެ. ޕްރޮކިއުމަންޓް މަސައްކަތް ވެސް ހިމެނޭނެ. އެ ކަންތައްތަކަށް ބަޖެޓު ހޯދައިދީގެން ކުރިއަށްދާންޖެހޭނީ. އެ ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލްއަށް.

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ބަސް ޑްރައިވަރުންނަށް ސާފު ތަމްރީނުން މަޢުލޫމާތު ވަޒީރު އަކީ ސަރުކާރުގެ އިސް ފުރާޅުތަކުން ނުދެއްވައި ޒިއްމާވީ؟ ދެވަނަ ސުވާލަކީ، ރާއްޖޭގެ އެތަކެއް އެއްފަހަރަށް ދުވަހުގެ ތިން އަތޮޅުގައި ވެސް އާރު.ޖީ.އެމްގެ ހިދުމަތްތެރިން އަންނަ ސިޓީގެ ބޯޓު ފުރިހަމަ ވަނީ މިނަ އަދަދުތަކުން ހަމަހުރޭ ފޮނުވާނެ. ސަރުވިސްގެ ވާހަކަ ދެއްކި އިރު ކޮށް މުއްދަތަށް ނަގާތީ ސަރުވިސްގެ ކުރިން؟ އަދި ސަރުވިސްކުރާކަން ނުވެވޭ. ހަމައެކަނި ކަސް ފެއްޓޭ ދަތުރުތަކަށް. ރިޔާސީ ސުވާލަކީ، މާލޭ މަގުތަކުގައި ގަވާއިދުގަނޑު އޮންނަ ގޮތް ފެއްޓިއްޔާ ވާހަކަ ދަނޑުވެރިން ދެއްވާފައި ހަދާ ދަތުރު އެހެންނު ފަހަރު ހިއްވޭޓަށް ކާބަތްހާމަކަށް ދެއްވަނު މިހާރު ހަމައަށް ދަތުރުކުރަމުން އެބައޮތް؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިބްރާހީމް ނާޒިލް. ވަޒީރަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން އެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް.

މިނިސްޓަރ އޮފް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ސިވިލް އޭވިއޭޝަން މުޙައްމަދު އަމީން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ބަސްގެ ހިދުމަތުގައި މިހާރު ތިއްބެވި ބަސްޑްރައިވަރުންގެ ޑްރައިވަރުން ވާހަކަ ދެއްކެވުމުގެ ވާހަކަ މި ވިދާޅުވީ. ހަމަގައިމު ވެސް އަޅުގަނޑު މިނިސްޓްރީގެ ވަޒީރު ކަމާ ހަވާލުވިފަހުން ބަސްގެ ހިދުމަތްދޭ ބަސްޑްރައިވަރުން އަދި ބަސް އޮޕަރޭޝަނާ ގުޅިފައިވާ އަޅުގަނޑުމެން ފިހާރަތަކުގެ ކަމާބެހޭ ބައްދަލުވުންތަކުގައި ވެސް ހިމެނޭ، މިވީ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި. އަދި އަޅުގަނޑުގެ މިނިސްޓްރީގެ ބަސްގެ ހިދުމަތް ދޭ ފަރާތްތަކުގައި ވެސް ސްޓާފުތަކެއް ގެނައުމަށް ޓަކައި. އެހެންވެ އެންމެފަހުގެ ގުޅުންތަކާ މި ބަސްގެ ފަރާތުން ބައްދަލު ވެސް ވެވޭ، މިއީ ބަޖެ އަދަދެއް ނޫން، މަދު ބަޔެއްގެ އަދަދުތަކެއް ހަމައެކަނި މިހާރު ބޭނުން. ކަންމަ ސަރުކާރުގެ ތެރޭގައި ވެސް މިއީ ހިނގަމުންދާ

މައްސަލައެއް. އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ އެ ބޯޓުގެން އެ ކުރައްވާ ވިޔަފާރިއަކަށް ހުރަސް އަޅާކަށް ނޫން. އެކަމަކު މި ޓެކްސީ ޚިދުމަތް ސްޓޭންޑަރޑައިޒްކުރަން. އެހެންވީމާ، އެ އެސްޓަބްލިޝްކުރުން ވިސްނާ އިރު މި ކުރެއްވި ސުވާލަށް، އަޅުގަނޑު އެ ބޯޓުންނާ ބައްދަލުކުރާނޭގޮތް ތުދުބަހުން އެ ވާހަކަ ދެކެވިފައިވާ ހުންނާނީ. ދެން އާރު.ޓީ.އޭގެ ބައެއް ލިސްޓުކުރެވިފައިވާ ފައިނޭންޝަލްކޮށް ހުރި ހާލަތުގެ ސްޓޭޓަސް، މިހާރު އަޅުގަނޑު އެ ހުރިހާ ޗާޓުއެއް ހިފައިގެންއެއް ނޫން އަދި. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު އިއްޔެ ބެލިބެލުމުގައި ބޮޑު ޗާޓެއް ނުހުރެ އެ ވާހަކަ، އެ އަޅުވާނުން އިނގޭތޯ. ދެން ވައްޓާފައިވާ ދުވަސް ރުހަން ގަވާއިދު ބޫޓުގެންނަކާ ގަވާއިދުން ކުރުމުގެ ހަރަކާތްތައް ނިންމާލެވިފައި ހުރީ، ގަވާއިދުން ރާއްޖެއަށްވާ ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ ގޮތަކަށް އަރުވާނެ. ވަރަށް ބޮޑު ނިސްބަތެއް ކަނޑައަޅާނެ މި ފުރިހަމައިގައި. އަޅުގަނޑު އުނިކުރަނީ ހަމަ ދިރާސާކުރާފައި ނުހުންނާތީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޝާކިރަށް.

މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. މަރުޙަބާ މިނިސްޓަރު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ސްޕެޝަލިސްޓް ޑޮކްޓަރުން މަހަކު ވިއަސް އެސް.އޭ.އީ މަހަކު ވިއަސް ކޯޓާ ސްޕެޝަލިސްޓް އޮފިޝަލުންނަށް މި 100 ކާރުގެ ފުރިޗް އުޅުއްވުމަށް؟ އަދި ފުރަތަމަ ސުވާލު. ދެވަނަ ސުވާލަކީ، ވަރަށް ސާފުކޮށް ވިދާޅުވެދެއްވާނެތޯ، މި ވަގުތު ޚާއްސަ ބައެއް ކުންފުނިތަކާއި ނޫނީ މި ބޯޓެއް ވާހަކަ ނުރައްކާތޯ؟ މިވީ ނަމޫނާއަކަށް މި ވަނީ ދަތުރުފަތުރުކުރުމުގައި ބައިވަރު ކާރުތަކެއް އުޅޭ ހުރި، އެއީ ފަހުދުވަސްވަރު ދަރަނިވެރިވެގެން. އެހެންވީމާ، މިއީ މި ދަރަނިވެރިވުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންވީ ކިހިނެއް؟ މިނިސްޓްރީގެ ނަޒަރުގައި ޕޮލިސީ ވިދާޅުވަނީ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން އެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް.

މިނިސްޓަރ އޮފް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ސިވިލް އޭވިއޭޝަން މުޙައްމަދު އަމީން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް ދަންނަވިން ޕޮލިސީވެރިން އުފެއްދުމުގައި، ޕޮލިސީވެރިންނާ އުފެއްދާއިރުގައި ސަރުކާރުން ނިންމަވާފައި މި އޮތީ އިޤްތިޞާދީ ފިޔަވަޅު ޕޮލިސީވެރިންނާ އިނގޭތޯ. މިއީ ރައްޔިތުން ހާ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، މީގެ ހިފުނިގެން މި ދަނީ ހަމައެކަނި ޕޮލިސީ ހާރުކަކުރެއް ނޫން. ދީން ސައިޤަތުގެ ކާރުދާސް ނޫން. ކޮޖިންގެ ސޮވެރިންޓީއާ، ހަމަ އިޤްތިޞާދީ ފެންވަރު ދަންނަވާ ފާހަގަކުރެވުނު މާލީގައި ޕާޓީގެ މަސައްކަތް ހުރިމަ މި އެއްބަސްވި ފައިސާގެ ބަޔަންކުރުމަށް ޕާލިމެންޓަރީ ގްރޫޕް ތިބީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޕާޓީގެ ބާރު ވެސް ވަރަށް ފުރިހަމަކޮށް ވަކިކުރަން ތިއްބެވި ހުރިހާ ބަޔަކަށް ފުރުޞަތު ދެއްވާ އެއްވެސް ޕާޓީއެއް ވަކިކޮށް ގެނެވޭނެ ކަމަށް ދަންނަވަން. އެއީ ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ޕާޓީތަކަށް ވެސް ފުރުޞަތު ލިބޭ ގޮތަކަށް އެކުލެވިގެން ވަކިކުރަން ޖެހޭ ކަމެއް ނޫން. ވީމާ ދައުލަތް ހުރި ޕްރޮޖެކްޓް ހިންގުން މި ދަނީ ކުރަމުން ނޫން.

އެހެންވީމާ، ސިޔާސީ މި ވަގުތުގައި އަދި އާއި.އެމް.އެފް ޕްރޮގްރާމާ މި ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ހުރިހާ ކަމަކީ ކުރިއަށްދާނީ ސިޔާސީ އަދި މި ވަގުތު ދަންނަވާން ދަތި އިނގޭތޯ. ދަން މަސައްކަތް މި ޕާޓީ ފާހަގަކުރެވިފައި ނުހިނގާފައި ބޭނުންވާ ކަމެއް، ބޭނުން ހިނދުކޮޅު ދިމާވެގެންދާ ކަމެއް. ކުރިއަށް ސަރުކާރުގައި މިއީ ޕޮލިސީތައް އިންތިހާއަށް އިނގޭތޯ. މިގެ އެކަ އުޅެ ފުރުޞަތު ދެވޭ ސަރުކާރުގެ ޢަމަލަކުރުމަކީ އެކަމަށް، ޕޮލިސީގެ މަސައްކަތެއް މެދުވެރިވެ ހިނގާ ގިނަ މަސައްކަތްތަކުގެ ދަށުގައި ހުރި ދަތި ކަމެއް. އަދި ހަމަ ބޭނުން ތަރުތީބުގައި އެ ޕޮލިސީ، ބޭނުންވާ އެއްޗެއް، ޖަހައިގެން މިހާރު ދަނީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުގެ ކަމަށް ބެލެވޭ ޢަމަލުކުރުމުގެ ކާމިޔާބު ލިބިގެން ދިޔަ އެ ޕޮލިސީ ވަޒަންވެރިކަން ބާރުއަރާ ގިނަ ބޭނުން ފައިސާ ދަށުން ފިސްކަލް ބެލެވޭ ޢިމާރާތްތަކަށް ސަރަހައްދުތައް ރާއްޖެ ދެވޭ ބާރުގައި ލަނޑު ބޭނުން ހަރަދުކުރަން ފައިދާ ހުރި ފާސް މަސަލަޔާ ބަހުސް ކުރިއަށް ހުރިހާ ބަޔަކު ދެކޭގޮތުގައި އަދި އެ ބާރު ޕޮލިސީތަކާ ޙަވާލުކޮށްފައިވާ ތަރުތީބު ބަދަލުވެގެން ދާއިރު ސަރުކާރުން ގެނައި މި ކަމަކަށް ޙަރަކާތްތެރިވާ ބޭނުމުގައި އަޅުގަނޑު ވެސް ދަތިކަމެއް، އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިޤްތިޞާދީ ފެންވަރުން، ޝުކުރިއްޔާ މެންބަރުގެ އިސްލާމީ ރަސޫލާ ހުށަހަޅާ ވާހަކަދެއްކި ޖަލްސާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ދަންނަވައިދެއްވި ނަގަމުގައި. ޝުކުރިއްޔާ، ޝުކުރިއްޔާ، ޕާޓީގެ ބޭނުން ވަރަށް އިއްޔެކަނީ ނަޒަރު ދެއްވި ހިނގަމުން ރައީސް ކަމަށް ބަލައިގަތުމަށް ފަހު ޙަމަލާ ދެންނެވީ މަޖިލީހުގެ ހުށަހެޅުން ވަޒަންވެރި ވަޤުތު މި ވާހަކަފުޅު ދެއްކެވުމަށް ޙަޤީޤަތުގެ މަސައްކަތްތަކުން ވޯޓަށް އެހުމެވެ ބަލައިގަތުމާ މަޖިލީހުގެ ކަމުގެ ޤާނޫނު ހިނގާ އިއްތިފާޤު ޤަބޫލުކުރަނީ.

މިނިސްޓަރ އޮފް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ސިވިލް އޭވިއޭޝަން މުޙައްމަދު އަމީން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެހެންވީމާ، މިހާރު އޮތީ ގާނޫނުގެތެރެއިން ރަޖިސްޓްރީކުރަން ހުށަހަޅާ އެއްޗެއް ވިސްނާލެއްވުމަށް ހުރަހެއް ނުހުންނާނެ. އެކަން ރަޖިސްޓްރީވުމުން ދާނެ އިނގޭތޯ. އެ ވާހަކަ ދަންނަވައިލީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ސާފުކުރަމުންދާ ގަޑީގައި ނިޒާމީ މައްސަލައެއް ނުނެގޭނެ. ދެން ހަމަ ގަވާއިދުން ލިބޭ ފުރުޞަތުގައި އެދިވަޑައިގަންނަވަން އޮންނާނީ. އެހެންވީމާ، މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވަގުތު ހަމަވެއްޖެ އިނގޭތޯ. ވަޒީރު ކުރާ ސުވާލަށް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރައްވާ ސުވާލަށް ވަޒީރު ދެއްވާ ޖަވާބާ ގުޅިގެން އަދާހަމަ އިތުރު ސުވާލުކުރަން މެންބަރަކަށް ފުރުޞަތު ދޭ ގޮތަކަށް ނޫން އޮންނަނީ. އެހެންވީމާ، އަދުގައި މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޒުހައިރަށް.

ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޒުހައިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ މިނިސްޓަރ. އާދެ! ފުވައްމުލަކާއި މާލެއާ ދެމެދު ފެރީއިން ޓިކެޓް އަގު ރައްޔިތުން އަތުން ކިހާވަރަކަށް ނަގަނީތޯ؟ ދެވަނަ ސުވާލަކީ، ފުވައްމުލަކަށް ދަތުރު ފަހަރުން އެހެން އެއްވެސް އެއަރލައިނަކުން ހުރަހަށްޖެހިފައިވާތޯ؟ ނަމަ ޕްލޭނެއް ހުއްޓަ ނުވެގެންތޯ؟ މިންވަރަ ސުވާލީ، ފުވައްމުލަކުގައި އަގުބޮޑު ހުރި އެއަރޕޯޓްގެ ނަމުގައި ހަރުގެއް އަގުބޮޑު ހުރިކަން ފާހަގަކޮށް، މި އެއަރޕޯޓް ޖަމާނީގެތަން ބަދަލުކުރުވާނެތޯ؟ ވާނަމަ ކޮން ތާރީހެއްގައި ކަމަށް ބަލާނީތޯ؟ އެ ޕްރޮޖެކްޓް އޮތީ ކޮންތާކު؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް.

މިނިސްޓަރ އޮފް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ސިވިލް އޭވިއޭޝަން މުޙައްމަދު އަމީން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވިދާޅުވި، ފުރަތަމައިން ފުވައްމުލަކާއި މާލެއާ ދަތުރުތަކުގައި މިހާރު އަޕްލޯޑް އޭވިއޭޝަން ޓިކެޓުގެ ގޮތުގައި ދެއްކުމަށް ފަރުމާކުރަން ގެންދަނީ. އެ ޓިކެޓުގެ އަގު މިހިރީ ނުވާ މަސައްކަތް ދިޔައީތޯ؟ އަދިވެސް ހަމަ ވަރަށް ވަރަށް ފުށް މަސައްކަތްކުރަނީ އެބަ، މިހާރު ހުރިގޮތުން ކުރީކަމަށް ފޯކަސް ވަރަށް ބޮޑުވެގެންނާ

ވަޑައިގަންނަވާފައި އަދި ބިލުތަކުގެ ހަރަދު ވެސް ބަޖެޓުގައެއް މިހާރަކު ނުވޭ. އެކަމަކު އެ ބިލުތަކުގެ އަގު މިހާރަށްވުރެން ވެސް ބޮޑުކުރުވަނީ ގިނަ މަސައްކަތްތަކާއި ކުރަމުން އެބަ ގެންދަން އިނގޭތޯ. ދެވަނަ ސުވާލަކީ، ފުލުސްތަކާއި މާލެއާ ދޮގުތަކަކީ އިތުރު އެއަރޕޯޓުން ޓްރާންސްޕޯޓުކުރަން ހުރަހަކާއި އޮތީތޯ. އަޅުގަނޑު މިއަދުގެ މި ވަގުތު ހިސާބަށް އެނގިފައިވާ ގޮތް އިތުރު އެއަރޕޯޓުން އެ ދޮގުތަކަކީ ޓްރާންސްޕޯޓުކުރަމުން ހުރަހަކާއި އޮތް ކަމެއް. ތިންވަނަ ސުވާލަކީ، މިހާރު އެއަރޕޯޓް އަލުން ތަރައްގީކުރަން. އެއަރޕޯޓުގައި ދަ ބަޔާއި މި ހިސާބުން ވިސްނާލަން ބޭނުން. އެއީ ޓެކްނިކަލްކަމާއި ދޭހަވާ ގޮތަށް ހުރި ހުރިހާ ކަމެއް ފައިނޭންސިއަލް އެދިގެން ކުރަނީ. ހަރަދުގެ ބޭނުން އެ ޢަދަދު މި ވަގުތު ހުރި އެއަރޕޯޓުތަކުގެ ދަނޑުވެރިކަމާއި މި ފަރާތުން ބަލާފައި ހުރި ބިލްތަކުގެ ދުރުމިން ބެލެވޭނެ. ސަރުކާރުން، ހަރަދުވާ ގޮތުން ހުރި އެހެން ވާހަކަތަކާ ދެކޭ ވަރަށް ގިނަ ކަންކަމެއް ސިޔާސީ ވަޒީފާތަކުގައި ސުޕްރީމް ކޯޓު. އިންޓަރނެޝަނަލް ވަޒީރު ގާތުގައި ސިޓީ ދީގެން ސީދާ ދޭން ދެން. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ ވަޒީރު. މިއާ ހިސާބުން ސުވާލުގެ ވަގުތު މި ނިމުނީ. ވަޒީރު ވަޑައިގެން ދެއްވި ޖަވާބުތަކަށް ސުވާލުކުރެއްވި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން.

7. ނުނިމިހުރި މަސައްކަތް

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުން:</u>

މިހާރު އަޅުގަނޑު މި ދަނީ ނުނިމިހުރި މަސައްކަތްތަކަށް.

{7.1}- ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅުއްވާ މެދު ތާއީދުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޝަފީޤު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަދަނީ ވަޔަގެ ރަޖިސްޓްރީކުރުމުގެ ބިލުގެ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދިޔުން. މި ބިލަށް ބަހުސްކުރުމަށްވަނީ ކަނޑައެޅިފައިވަނީ ޖުމުލަ 4 ގަޑިއިރު. ބާކީ އޮތީ 3 ގަޑިއިރާ 53 މިނެޓު. އޭގެ ޕީ.އެން.ސީ 2 ގަޑިއިރާއި 28 މިނެޓު. އެމް.ޑީ.ޕީ 33 މިނެޓު. އެމް.ޑީ.އޭ 14 މިނެޓު. ޖޭ.ޕީ.އަރޕީ ފާޅު 12 މިނެޓު. އަދި އެމް.އެން.ޕީ 12 މިނެޓު. މިއީ ފާޅުއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް 7 މިނެޓު. ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމަށް އެދިވަޑައިގެންނެވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން. އަޅުގަނޑު އެންމެ ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސައުދުﷲ ހިލްމީއަށް.

ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ސަޢުދުﷲ ހިލްމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު މި ބަހުސްކުރަން ފަށާފައިވާ ގާނޫނު ނަންބަރު 2/2001، މަދަނީ ދަތުރުފަތުރުގެ ގާނޫނަށް އަލުން ހުށަހެޅޭ މި ބިލާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، މި ބިލަކީ ވަރަށް ދިގު އަދި ވަރަށް ފުރިހަމަ ބިލެއް ކަމަށް. 13 ބާބު ހިމެނޭ އަދި 106 މާއްދާ ހިމެނޭ މި ބިލުގައި ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް މި ގާނޫނުގެ ބައިތައް ހުށަހަޅުއްވާފައިވޭ. މިފަދަ ބިލެއް މި އައީ ގާތްގަނޑަކަށް ބާވީސް އަހަރު ފަހުން، ނޫނީ ތޭވީސް ވަރަކަށް އަހަރު ފަހުން. 23 އަހަރުވާ އިރު ވަރަށް ބޮޑެތި ބަދަލުތަކެއް ދުނިޔެއަށް އައިސްފައި ހުންނާނީ. އެހެންވީމާ، އެ ބަދަލުތަކާ އެކުގައި މުޅިން އާ ގާނޫނެއް ވުޖޫދުކުރުމަކީ މިހާރުގެ ހާލަތަށް ބަލާ އިރު ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންކަމުން، އެ ހުރިހާ ކަމަކަށް ބައްލަވައިގެން ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ މި ބިލު އަޅުގަނޑު ހަމަ ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ އަރިހުގައި ދަންނަވައިލަން. މި ބިލު ޕާސްވެގެން މަދަނީ ދައުލަތާއި އަދި އިތުރަށް ފުރިހަމަކުރުމުގެ ގޮތުން ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ކުރުމަކީ ވެސް ވަރަށް މުހިންމު ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަދަނީ ވައިގެ ދަތުރުފަތުރުގެ ބިލާ ބެހޭގޮތުން ވާހަކަދައްކާ އިރު އަޅުގަނޑުގެ ހަނދާނަށް އަންނަނީ 1993 ވަނަ އަހަރު ގެދި. ކާޑެއްދޫގައި ހުޅުވުނު އެއާޕޯޓުގެ މަތިން. އެ އެއާޕޯޓު ހުޅުވި ހިސާބުން ފެށިގެން އަދި މިހާތަނަށް ތަރައްޤީކުރުމުގެ އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ކުރެވިފައެއް ނުވޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ އެއާޕޯޓުގެ މިހާރުގެ ފެންވަރަކީ، ބައެއްފަހަރަށް ބުނާ ގޮތުން ފެއިލިއަރު ޖެހިލުމާ ހަމަހަމަ ނޫން. މި އެއާޕޯޓު މީގެ އެތައް އަހަރެއް ކުރިން އަމިއްލަ ކުންފުނިތަކާ ހަވާލުކުރެވިފައި އޮތުމުގެ ސަބަބުން ތަރައްޤީކުރެވިގެން މި ދަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވައިގެ ދަތުރުފަތުރުގެ ބިލާ ބެހޭ ވާހަކަދައްކާއިރު އެ ދަތުރުފަތުރުކުރުމުގެ އެންމެ މުހިންމު އެއް ބައަކީ އެއީ އެއާޕޯޓުގެ ބައި. އެއާޕޯޓު ރަނގަޅު ނޫނިއްޔާމު އެ އެއާޕޯޓުން ފުރާއިރު ޖެއްސޭއިރު ވެސް ކުރެވޭ ކަމެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އަރާރުމުގެ ފުރުޞަތު، އެއާޕޯޓުގައި ހުންނަންޖެހޭ ވަސީލަތްތައް، އޭގެ ހުރިހާ ކަމެއް މި ބިލުގައި ހިމަނާފައިވާކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑުމެން ދަތުރުފަތުރު އެއްފަހަރު، ނޫނީ ދަތުރުފަތުރު އެކަމު ފަސޭހަކަން ގެނައުމުގެ ބާއްޖަވެރިކަން ލިބޭނެ ދަތުރުކުރާ މީހުންނާއި އިސްތިގުރާރު ރައްކާތެރިކަން އަދި ދަތުރުފަތުރުގެ ފަސޭހަކަމާ ވެސް ކަށަވަރުކޮށްދޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. ހަމަ އެއާ ރަސްމީ ކަންތައްތައް ދޫކުރާ އެއާޕޯޓުގެ އަދި އުދުހުމުގެ ސަލާމަތާ އިންތިޒާމް ފަހިކުރުން ވެސް. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު އެދެން މި ބިލު ފާސްކުރުމަށްފަހު އަދި ތަސްދީގުކުރުމަށްފަހު ދާއިރާގެ އެއާޕޯޓުގެ ކަންތައްތަކަށް ވެސް ވީ އަވަހަކަށް ބައްލަވާ އެދެން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު މި ހިނގަމުންދާ ބަހުސްގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވުމަށް މިހާތަނަށް ތިބީ 3 ބޭފުޅުން. އެހެންވީމާ، އިތުރު ބޭފުޅަކު ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމަށް އެދިވަޑައިގެންފައި ނެތް ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑު މި ވިސްނަނީ ބަހުސް ނިމުމާ އެކުގައި މި ބިލަށް ވޯޓަށް އަހަން. މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި އެ ފާހަގަ ދަންނަވައިލާފައި ދެން އަޅުގަނޑު މި ފުރުސަތު އަރުވަނީ ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޒުހީރަށް.

ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒުހީރު އަބްދުލްޣަނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 24 އަހަރުވީ މަދަނީ އުދުހުންތަކާ ބެހޭ ގާނޫނު އުވައިލާ، ޒަމާނީ އާ ގާނޫނެއް ވުޖޫދުކުރުމުގެ މުހިންމުކަން ބޮޑުވެފައިވާ މި ދަނޑިވަޅުގައި ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝަފީޤު މިފަދަ މުހިންމު ބިލެއް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވީތީ އެ މަނިކުފާނަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ބިލު ގާނޫނަކަށްވެގެން ދިއުމުން ވައިގެ ބަނދަރުތަކާ ގުޅޭ މާސްޓަރ ޕްލޭނެއް އެކުލަވައިލަން މި ބިލުގައި ލާޒިމުކޮށްފައި އެބަ ވޭ. ހަމަ އެއާއެކު މި ބިލު ގާނޫނަކަށްވެގެން އައުމުން އެއަރ ސްޕޭސް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ އެޖެންސީއެއް ޤާއިމުކުރެވޭނެ ވެސް ފާހަގަކުރެވޭ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ އެއްކަމެއް. މި ގާނޫނުގައި ގެނެވިފައިވާ ބަދަލުތަކުގެ ތެރޭގައި ފާހަގަކޮށްލަން ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ބާރުލިބިގެން ހިންގާ ކަންތައްތައް ވެސް ފާހަގަކުރެވޭ. އަދި ހަމަ އެއާއެކުގައި މި ބިލު ގާނޫނަކަށްވުމުން އުފެދޭ ފަރާތްތަކުގެ ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތް ވެސް ފާހަގަކުރެވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މީގެ އިތުރުން މި ބިލު ފާހަގަކުރެވޭ ގޮތުން، ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތަށް ފާސްކޮށްފިނަމަ ވައިގެ ދަތުރުފަތުރާ ގުޅޭ ހިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ޓަކައި 5 ދާއިރާއެއްގެ ތެރެއިން ހިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހޭނެ. ކަމަށް ވެސް މި ބިލުގައި ފާހަގަކުރެވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ޖަމާލުވާ ގާނޫނީ ބާރު ދެވިފައިވާ ގައުމީ އޮތޯރިޓީއެއް ވެސް އެ ބިލުގައި ހިމެނިފައިވާ ކަމަށް ވެސް ފާހަގަކުރެވޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ބޭނުންވަނީ މި ބިލު މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ވޯޓުލާ ފާސްކޮށްދީ ގާނޫނަކަށް ހަދާލުމަށް. އެކަމަކު ބައެއް މިއަދުގެ ސަރުކާރުން މި ބިލު ފުރިހަމަކޮށް، ހުރިހާ ކަމަކުން، މިހާރު ދެމެހެއްޓެނިވި އިސްލާހުތަކެއް ގެނެސް މި ގާނޫނު މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ނުފޫޒު ގެނެސްދޭނެ ގޮތަކަށް ވެސް ހިތްވަރުދޭނެ ބިލެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. މި ބިލުގެ މަޤްޞަދުތަކުގެ ތެރެއިން ވައިގެ ދަތުރުފަތުރު ތަރައްގީކުރުމާއި ދަތުރުފަތުރުގެ ރައްކާތެރިކަން ފުރިހަމަ ފެންވަރެއްގައި ގާއިމުކުރުން ވެސް ފާހަގަކުރެވޭ. މަދަނީ ވައިގެ

ދަތުރުފަތުރު ވެސް ސަލާމަތްތެރިކަމާއި ރައްކާތެރިކަމާ ގުޅޭ މިންގަނޑުތަކާއި އުސޫލުތައް ވެސް ކަނޑައެޅިގެންދާކަން ހަމަ އުފަލާ އެކީގައި ފާހަގަކޮށްލަން. މީގެ އިތުރުން މަދަނީ ވައިގެ ދަތުރުފަތުރުގެ ޚިދުމަތް ދޭ ފަރާތްތަކާއި، އެ ޚިދުމަތުގައި ބޭނުންކުރާ ތަންތަނާއި އުޅަނދުފަހަރު ރަޖިސްޓްރީކުރުމުގެ އުސޫލުތައް ވެސް ކަނޑައެޅިގެން ދިޔުމަކީ މި ބިލަށް ލިބިގެންދާ އިތުރު ފުރިހަމަ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މި ބިލު ހުށަހެޅުމުގެ ބޭނުމަކީ މިހާރު އަމަލުކުރަމުން އަންނަ ގާނޫނު ނަންބަރު 2/2001 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަދަނީ ވައިގެ ދަތުރުފަތުރުގެ ގާނޫނު)ގެ ބަދަލުގައި ޒަމާނާ އެކަށީގެންވާ ތަފްޞީލީ ނިޒާމެއް މަދަނީ ވައިގެ ދަތުރުފަތުރުގެ އެންމެހައި ކަންކަން ހިންގައި ކުރިއަށް ގެންދިޔުން. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ގެންނަން މި ބޭނުންވާ ބަދަލުތަކެވެ. އެއީ ވައިގެ ދަތުރުފަތުރު ރައްކާތެރިކަމުގައި ވިޔަސް، ދުނިޔޭގެ އެހެން ހުރިހާ ކަމެއްގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ސަރުކާރުން ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ފާގަތިކަމާއި މަސްއޫލިއްޔަތު ހުރިހާ ކަމަކަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޖަވާބުދާރީވަން ހުރިހާ ބަދަލުތަކެއް ގެނައުމަށް މި ދަނީ އުފަލާ އެކީގައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް މި ބިލު ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި އަޅުގަނޑުމެން ކަމާ ގުޅުން ހުރި ފަންނީ މާހިރުންގެ ލަފާއާއި އިރުޝާދުގެމަތިން އަޅުގަނޑުމެން މިކަން ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް ގެންގޮސް ގާނޫނަކަށް ބަދަލުކޮށް، 60 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ތަޞްދީޤުކުރާތާ 60 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ގާނޫނާ ޢަމަލުކުރަން ފަށަން ލާޒިމު އެބަ ކުރުވާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން މިއީ ޒަމާނަށް، މި ޒަމާނާ ގުޅޭގޮތުން ވަރަށް ފުރިހަމަ އިސްލާހީ ބަދަލެއް އެކުލެވޭ ބިލެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަތިވެރި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރަށް.

މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަދަނީ ވައިގެ ދަތުރުފަތުރުގެ ބިލު، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ބިލަށް ނަޒަރު ހިންގާ އިރު ހަމަ ގިނަ މެންބަރުން އެ ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ ފަދައިން ވެސް ފާހަގަކޮށްލަން މި ބިލު މިއީ 2001ގައި އަމަލުކުރަމުން އައި ޤާނޫނު ފާސްކުރި އަސާސީ އިސްލާހުތަކާއިގެން ބަލާއިރު އަމަލުކުރަމުން ހުރިހާ ބިލުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ޤާނޫނުތަކާއި ބަދަލުކުރެވި 24 އަހަރު ވެގެން މި ދިޔައިރުގައި އެއްވެސް ބަދަލު ނުވަތަ ނިމިދިޔަ އެއްވެސް ސަރުކާރަކުން މި ޖާގަ ފުރިހަމަކޮށް ޤަވާޢިދު ހޯދައި

ޖަޕާން އަދި ދުނިޔޭގެ ވައިގެ ދަތުރުފަތުރުގެ ނިޒާމާ އެކުލެވިގެންވާ ގުޅުންހުރި މި ގައުމުގައި ނަރުދާކަން މިއީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން ހިތާމަކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު މިވަނީ އެކަން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ސަރުކާރުން ކުރަން ފެށިފައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ވައިގެ ދަތުރުފަތުރު ނިޒާމަކީ މިއަދު އެއާ ނުލައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަޔަކަށްވުރެ ދިރިއުޅުއްވާ ތަރިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދަތުރުފަތުރާ ކުރެވޭނެ ކަމެއް. 1903ގައި އެމެރިކާގެ ރައިޓް ބްރަދަރުން ފުރަތަމަ އަމިއްލަ ފަހަރަކުން ފުރައިގެން ބޭސްލައިނެއް، އެ ދުވަހު އެކަން ކުރީމާ ވަރަށް ގިނަ ފަރާތްތަކުން ޖަވާބު ދިނީ. އެއީ މިގޮތަށް އަހަރެއް ކުރިން. އެހެންނަމަވެސް، 1903ގައި އެ ދުވަހު އެ ބޭސްލައިނަކީ ފުރަތަމަ ނަމޫނާއަކީ މިއަދު ދުނިޔޭގެ އެއް ތަނުން އަނެއް ތަނަށް ދަތުރުކުރާ މީހުންގެ އެންމެ ބޮޑު ފުރުސަތެއް އަދި އެންމެ ސަލާމަތް ނުވަތަ ރައްކާތެރިކަމުގެ އެއް ވަސީލަތަކީ ވައިގެ ދަތުރުފަތުރުކަން. މިއީ ޚަބަރެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އެބަ ޖެހޭ މި ޖާގަތަށް ފުރުސަތަށް އަދި ދުނިޔޭގެ ކުރިއަރާފައިވާ އެހެން ޤައުމުތަކުގެ ވެސް ގޮތަށް ޖާގަދޭންޖެހޭ އާސްޓްރޭލިއާ އެއާރްޕޯޓް އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެސް ގާތުގައި ހިނގަމުންދާ ބަދަލުކުރަން. އެ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެން މި ތަނުގައި ކުރިއަށް ކުރަމުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހަމަ އެހެންމެ ކުރީގެ ސަރުކާރުތަކުން ބޮޑު ސަމާލުކަމެއް ނުދިން، އަޅުގަނޑުމެން ވަކިން ކުރީގެ ބަލާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ބަޔަކުބެހެން ވެސް ވިސްނައިދެން އެބަ ޖެހޭ ތަރައްޤީގައި އެއާރޕޯޓުތައް ދޭތެރޭ މި ދަނޑި އަޅުގަނޑުމެން އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ދިރާސާކުރެއް ކުރިއަށްދިޔުމަކީ. މިއީ ބަޔަކުބެހެން އަޅުގަނޑުމެން ސަމާލުކަންދެވޭނެ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންގެ މިސާލު އޮތުމަށް ހުރި އެއާރޕޯޓުތަކުން ނަޝީދު ހިންގެވިއްޔާގައި ހަމަބަ ފަސް އެއާރޕޯޓުން ވަރަށް ދުރުމިނަކުން ފަހުރުވެރި. މިއީ ބަޔަކު މިއިން ޖަލަލު ހަތަރު ބައި ކިލޯ 20 މިނެޓުގައި 10 މިނެޓުން ދޯދި ހިސާބުތަކުގައި ކޮންމެ އަތޮޅެއްގައި އެއާރޕޯޓެއް އޮތުމާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދަތުރުފަތުރަށް ބަޔަކުބެހެން އުޅުއްވާފައިވާ ބަނދަރެއް ނޫން. މި އެއް ދުވަހު އަޅުގަނޑުމެން ގެންދެވުނު، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ކަންކަން ފަރުމާކުރުމުގެ ތަރައްޤީގައި އިޤްތިޞާދީ އަޅުގަނޑުމެން އުފެއްދި ބަނދަރު، ބޮޑު އުފެއްދުމުގެ ކަންކަމާއި އެއް ދުވަހު. ހަމަ ގެންބަނދަރު ބޯހިޔާވަހިކަން ފަހިކުރުމާ އަދި އެހެން ދެމިހުރި ހާލަތު ފިޔަވާ ތަރައްޤީގައި ފީސް އެއާރޕޯޓެއް، ދެން އަދި ދެމިހުރި ހާލަތު ވެސް އެއާރޕޯޓެއް. މިއީ ދުނިޔޭގެ ކޮންމެ ގައުމެއްގައި ހުރި ކަމެއްތޯ؟ އެންމެ މުއްސަނދި އެމެރިކާ، އެމެރިކާ ނޫނީވެސް ރާއްޖޭގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ އާބާދީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދީ ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ އެއާރޕޯޓު ގިނަ. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަބަ ހަ އެއާރޕޯޓު ނޫނީ މިތާ ވައިލާފާ އެއާރޕޯޓުތައް ނެތް. އެއާރޕޯޓުގައި ހަމަ 200 މިލިއަން ޑޮލަރު، އަޅުގަނޑުމެން ވަޑާ ދިޔައީ ބައިވެރިބަސް. އެކަމަކު، ކޮބައިތޯ އެކަމާ ދޭތެރޭ ކުންފުނިތަކުން ކޮޅުން. އެކަމުގެ ނަތީ. ދެން ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ދައްކާލިންގެ ސަރުކާރާ ވެސް އިންތިޒާމު ބޮޑުވީ. އެއީ ތަރައްޤީގައި އެކަން ވާނީ ވެސް އެހެން،

ޖިނާއީ އަދަބުދޭގޮތް. އެހެންވީމާ، ޖިނާއީ ޝަރީޢަތުގައި އަދުލުއިންސާފުކުރުމުގައި ދެން މި ދުސްތޫރުގެ ނިޒާމުގެ ތަޙުޤީޤު މިކަން ކުރަން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ ވިސްނަން. އެހެންނޫނީ ކިހިނެއްތޯ މިކަން ކުރާނީ؟ އަޅުގަނޑުމެން އަބަދު ކޮންމެ ކަމެއް ސަބަބެއް ދީގެން، ސަބަބެއް ދީގެން ކޮންމެ އަތޮޅެއްގައި އެއަރޕޯޓެއް އަޅާފައި، ޖެހިގެން އޮންނަ ރަށުގައި އެއަރޕޯޓެއް އަޅާފައި، 10 މިނެޓުން، 10 މިނެޓުން ދުވާ ހިސާބުގައި، މިހާރަކު ތަރުތީބުތައް ނެތި މި ގޮތަ ކޮންމެ އިޖްތިމާޢީ ރައީސް މިއީ އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ވިސްނާއިރުގައި ރަނގަޅު ކަމެއް ނޫން. އަދި ކުރަމުންދާ ކަމެއް ނޫން. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ ޝަރީޢަތުގައި ވެސް ކޮން ޕޮލިސީތަކެއްގައިތޯ، ކޮންކޮން ތަރުތީބެއްގައިތޯ އެއަރޕޯޓު އެޅުމާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ އާ ޓޫރިޒަމްގެ ޕްރޮޖެކްޓުތައް ނުވަތަ އެ ވަސީލަތްތަކަށް އެކަން ވެގެންދާނީ ބަލާފައި ދިރާސާކޮށްފައި އަޅުގަނޑުމެން އެކަން ކުރަންވީ. އެގޮތުން އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ، ހަމަ ބަޖެޓުގައި ވެސް ރަނގަޅު ވާހަކައެއް އެ ވިދާޅުވި. ކެބިނެޓުގައި ތަފާތު ވާހަކަތަކެއް އިނގޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް، ކެބިނެޓުގައި އެއަރޕޯޓުގެ ކަންކަން ބަލަންވާނެ.

ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވެސް ރަނގަޅަށް ހަމަ ދިރާސާކޮށް، ހަމަ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ، ފައިސާ ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭނުންވާ ބަޖެޓުގެ ވާހަކަ އެ ދައްކަނީ. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް ގެންދާ ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީ، ހަމަ ބަޖެޓާ ގުޅިގެން ކުރާ ކަންކަން ބަލާއިރު ކޮންމެ ކަމެއް ވެސް ރަނގަޅަށް ދިރާސާކޮށް ކަނޑައަޅަން ޖެހޭ.

އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައަޅާ ކޮންމެ ކަމެއް ވެސް ޤައުމީ ފައިދާއަށް ކަމަށް ވާން ޖެހޭ. ދިރާސާކޮށް ބަލާފައި، ޢާންމު މަސްލަޙަތު ބަލާފައި، އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައަޅަމުން ދާނަމަ، ރައްޔިތުންގެ ފައިދާއަށް ކަމަށް ވާނެ.

އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުގައި، ރަނގަޅު ދިރާސާއަކާ އެކު، އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައަޅާ ކަމަކީ ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާހުރި ކަމަކަށް ވާން ޖެހޭ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ މަހިބަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޝާހިދަށް.

މަހިބަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދައްކަވަމުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަދަނީ ވައިގެ ދަތުރުފަތުރުގެ އާ ބިލެއް ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މި މަޖިލީހަށް މި ހުށަހެޅީ ވަރަށް ޒަމާނީ ބަދަލުތަކާއެކު މީގެ އިސްލާހުތަކާއެކު ރައީސް އޮތް ބިލެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން ކުޑައިރުގައި ޚާއްސަކޮށް ދަތުރުފަތުރުގެ ސަލާމަތާ ބެހޭ ކަންކަން ވިސްނައިލާ އިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހިތަށް ގަސްތަކުގެ ސިވިލް ހަވާ އަދި ހަމަޖެހުން ދީ ކަންފުރުންޖެހުން ހެލިކޮޕްޓަރު ދުއްވަމުން ދަނިކޮން، އަތިރިއަށް ފެސްދު ކައިރިއަށް އާދައިން އެއް ހެލިކޮޕްޓަރު ވެއްޓި، ދިވެހިންނާއި އަދި ފަތުރުވެރިންތަކެއް މަރުވެގެންދިޔަ ހާދިސާ. އަދިވެސް ހަމަ ހެލިކޮޕްޓަރު ކޯސްޓްގާޑު ހިސާބުގެ ފަރުކޮޅަކަށް ވެއްޓި ހިނގައިދިޔަ ހާދިސާ. އެ ހިސާބުން ވިސްނައިލީމަ އުނދަގޫ ހާލަތްތަކުން ދާއިރާގެ ސަލާމަތީ ކަންކަމާއި އަދި އުފެދިފައިވާ ކަންކަން ރަނގަޅުކުރުމަށްޓަކައި މުހިންމު ބަދަލުތަކެއް އެ ގުޅިގެން ދިރުމުގެ ފުރާނަތަކާ ނުރައްކާތެރިކަން ހުރިހާ ކަމަކުން ހިނގަމުންދާކަން. މިއަދުގެ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މި ބިލު ހުށަހަޅައިގެން މި އޮތީ މި ދިރާ ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ކާމިޔާބު އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ ދާއިރާގައި ހުރި މަސައްކަތްތަކާ ބެހޭގޮތުން އަދި މި ޝަރީޢަތްތަކުގައި މި ބާވަތުގެ ދާއިރާއަށް އެ ދަތުރުފަތުރުގެ މަސައްކަތްތަކާއި، ތަނަވަސްކޮށްދިނުމަށް ސިޔާސަތު ބާއްވައިފައިވާ ކަންކަން ބަލައި ހުރަސްތަކާ ބޮޑެތި ކަންތައްތައް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ މި ބިލު ބާރުގަދަކޮށް ޖަމިއްޔާ ހިސާބުތަކާއި ސީދާ ދާއިރާތަކަށް ނިސްބަތްވާ، މި ބިލު އަމަލުކުރަން ތަނފީޒުކުރެވޭ، ރައްޔިތުންގެ ވައިގެ ދަތުރުފަތުރު ހުރިހާ ސިޔާސީ ދުނިޔޭގެ އެއްކޮށް ތަންފީޒުކުރެވޭނެ ތަރުތީބުގެ ރައްޔިތުން ގެނެވޭ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވެސް ތަރުތީބުގެ ރައީސް؛ ރައްޔިތުން އުފެދިފައިވާ ރައްޔިތުންނާއި ތަރައްޤީގެ ތަފާސްހިސާބު ތަންފީޒުކުރުން ތަރުތީބުކުރެވިފައިވާ މުއައްސަސާތަކުގެ ގަވާއިދެއް ކަނޑައަޅާ ނުލާ. ހާއްސަކޮށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތް ސިޔާސަތުގެ ގޮތުން ފުރަތަމަ ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެ ތެރެއިން 30 މިނިޓުގެ ތެރޭގައި ސަރަހައްދުގެ ރައީސާ ރަސްމީ ރަތްގަނޑު ހުރި ސަރަހައްދެއް. ސްކޫލް ތަންތަނުގައި 30 މިނިޓުން ދެވޭ ސަރަހައްދުން ފުރުސަތު ލިބިފައިވާ ރަށްރަށް ދެކެވޭ ގައުމީ ގޮތުން ރަށްތަކުގެ ތަރައްޤީއާއި ސަރަހައްދުގެ ތަފާސްހިސާބު ގެނެސް ރައްޔިތުންނަށް. ދަންނަވާލަން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މަހިބަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހާއްސަކޮށް ފުރަތަމަ ކުރެވިފައި، ހިސާބު ރަށްރަށަށް ދިޔާވާ ތަންތަނުގައި އެ ދަތުރުފަތުރުތައް އިތުރުކުރަމުން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތަޖުރިބާ ކުރެވުނު، ހާއްސަކޮށް ބައެއް އަތޮޅުތަކުގައި، އަޅުގަނޑު ނަން ނުދަންނަވާނަން. އެކަމަކު ބައެއް އަތޮޅުތަކުގެ ރަށްރަށުގައި އަވަހަށް އެއްސަރިކުރުމަށް އެ ރަށްރަށަށް ދަތުރުކުރުމަށް މި އެއް

ފުލައިޓު ހަފުތާއަކު އެއް ފަހަރު، ނުވަތަ ދެ ފްލައިޓު. މިހާރު، ފަތުރުވެރިން ގެންދިއުން ބަލައި ހާއްސަކޮށް އިލްތިމާސްކުރީ
ނަޒަރަކުން ބާޒާރަކުއެއް އެ ވަރަކު އެގްރީމެންޓެއް ހިސާބުން ދިމާއެއް ނުވޭ. ހަމައެކަނި ދިވެހިން ދަތުރުކޮށްގެން
އެގްރީމަންޓް ވިޔަފާރި ޓޫރިޒަމްގެ އެ ތަނުގެ ހިސާބު ދިމާއެއްނުވާން އަންނަވާ އެ ހިސާބަށް ދަތުރުކުރަން
ތަރައްޤީވެގެންދިޔުމަށް ނޫން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަތޮޅުތެރޭގެން މި ބިލަށް ވާހަކަދައްކާ އިރު އަތޮޅުތެރޭގެން
ސަރަހައްދުގައި ވައިގެ ދަތުރުތަކާއި އަދި އަތޮޅުތެރޭގެންނާ މި ވަގުތުގައި މި ސަރަހައްދުގައި ދިމާވަމުންދާ
މައްސަލަތައް އެއްކޮށް ދަންނަވައިލީމާ ފުރިހަމަ ކަމެއްކަން ފާހަގަކުރަމޭ އެ ވާހަކަ އަތޮޅުތެރޭ ދަންނަވައިލަން.
ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ރާއްޖޭ ހިމެނޭ މި ސަރަހައްދުގައި ބޭރު ހަނދުމަފަހަރަކަށް އެ ދަނީ ތައްޔާރުވަމުން. ރާއްޖޭ ހިމެނޭ،
ހާއްސަކޮށް ރާއްޖޭ ސަލާމް ސަރަހައްދުގެ އެންމެ ބޮޑު އެއް ދަ ދުވަހުގެ ދުއްވާތަކުގައި ހަމަޖެހިފައިވާ މަރުކަޒީ އެ ފާލޭ
ބަނދަރުތައް، ހަރުދަނާކަމާ ފުރުޞަތުން އެ ދަނީ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަތޮޅުތެރޭގެންނަށް ވަރަށް ކުރެވޭ ދުވަހުއް
ނިސްބަތުން. އެކަމަކު، އަތޮޅުތެރޭގެން ދުވަހަކު ވެސް ކިރިޔާ ކަމެއް ކުރިޔަށް ކަމަށް ވަނަވަރު ހާއްސަކޮށް
ޖުރިސްޑިކްޝަނުގައި އިންޑިއާއާ ދުއްވާތަކުގައި މިހާރު އެ ފުރިގެން އުޅޭ ދަތުރުފަތުރު ބޭނުންކުރާ ޤައުމުތަކުގެ ދިމާވާ
ވެސް ކުރުވުން އެކީ ނަމަ އަތޮޅުތެރޭގެންގެ ދުވަހުން ކުރިމަތިވާ ފުރިހަމަ ކަންކަމަކީ އަތޮޅުތެރޭ ފުރަހަމަކުރަން.
މިގޮތުގައިގެން ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެ ދި ދުވަހު ދަތުރުތަކުގައި ބޭނުން ހަމަޖެހިގެންދާ ސަރަހައްދު ފޮނު، ފޮނު ފުރާވަރުގަ
ހަމަޖެހިގެންދާ ފުރިހަމަ ނަމަ، މި ދަތުރުކުރާ އިންތިޒާމު ކުރިމަތިވެފައިވާ މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބި ދަތުރުކުރާ އިންތިޒާމު ދިމާވެދާނެ
ކުރިމާ ކަމަށް ދަތުރު ސަރުކާރު މިހާރު ފުރިހަމަ ވިސްނައި ފުރަތަމަ ހިސާބުގެ އަސާސީ ތަފުސީލު ތަފާތު އަދިވެސް ގެއްލި މި އޮތީ.
ހަމަދަތުރުތަކުގައި އެކަން ފުރިހަމަކުރަން މިހާރު މިހާރަށް އަތޮޅުތެރޭގެން އަސާސީ ފުރަތަމަކަމުގެ ދަތުރުތަކުގައި އަތޮޅުތެރޭގެންގެ
ކަނޑުކަނޑުގެ ހިސާބުތަކުން ކުރަކޮޅު ކުރާއަސާސީ. މަޤުބޫލު ކަނޑުކަނޑުގެ އަތޮޅުތެރޭގެން އިންޖީނިއަރިން ދެނެގަ ދެކެން.
ނަގަމަ ޖީއޯފިޒިކަލް ދެނެގަ އެކަނި. އެ ދި ދުވަހުގެ ދަތުރުތަކުގައި ބޭނުން ފުރިހަމަކުރާ ޖީއޯގްރަފީ ނަމަ އެ ދުވަހުގެ
ތަޢާރުފުކުރުމުގެ ސަރުކާރުގަ ބަލައި ކަނޑުކަނޑުގެ އެކުލެވޭ ދުވަހުވެސް ފުރިހަމަކުރަން ދިގު ވަރަށް ކަފާލަތެއް. އެ
ހަމަލަފައި ތަކުގައިން ދެނެގަ ފުރި ކުޅިދުވަލުގެ ނުދެނުވި ހަމަތަކާއި އެކުގެ ސަރަހައްދުގެ ކުރިން ދެނެވާ ގަމިފައިވާ
މިއަދު އަތޮޅުތެރޭގެން ސަރުކާރުގެ އަދި އަތޮޅުތެރޭގެން ތަރައްޤީގެ މަސްދޫގެ ގެއްލުން ވެސް ވިސްނަނީ ހިމެނި
ކީ ހަމަ ހަމަ. ހަމައެކަނި ކަނޑުކަނޑުގައި ނޫން. އެ ދުވަހުމަކުން އަތޮޅުތެރޭގެން ދުވަހުގެ އިންޑިއާބަރަށް، ހާއްސަކޮށް
ޖެހިގެންވާނަމަ ސަރުކާރުގައި ދިމާވަނީ ޖަޒީރާ ހުރިހާ ރަށެއްގެ ވެސް ދުއްވާ ކަނޑުކަނޑު އެކުލެވޭ، ދަތުރުފަތުރުގެ ވެސް
ހުރިހާ ކަމަކީ ބޭރު އެހެން ކޮމިޝަނުތަކުން، އެހެރިހެން ކިޔުން ދެނެގަ ކަމެއް ކުރިހުރި ސީދާ ކަމެއް ހޮޑަން
އަތޮޅުތެރޭގެން ކުރިޔަން ތަރަޖަމާ ޖެހިގެންދާ ވެސް ކުރިމަތި ކަމެއް އަތޮޅުތެރޭ ފުރަހަމަކުރަން.
ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަތޮޅުތެރޭ އެންމެ ސަރުކާރުން ހާއްސަކޮށް އެ ސަރަހައްދުގައި އެ ދިމާވަމުންދާ މައްސަލަތައް

ދެކޭތީ މިހާރު ވެސް ވިސްނައި ޕްރޮވިޝަނަލް އެލޮކޭޝަން. އަޅުގަނޑު މި އަޅުގަނޑުމެންގެ އުނގޮޅި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނާއި އަދި އަޅުގަނޑުމެންނާ ވާހަކަދެކެވި އެމް.ޑީ.ޕީގެ ހުއްޓުމާއި ޑިޖިޓަލް ދަންނަވައިލަން، މި ވަގުތަކީ ރާއްޖޭގެ ޤައުމު ހަރަކާތްތެރިކޮށް ވަގުތެއް ނޫން. ކަމަކީ ޤައުމުތަކުގައި ބޭނުމީ ފިރުނަހަމަ ނުވަތަ ހަނގުރާމައި ބައްޓަންކުރަމުންދާ ވަގުތެއްގައި ރާއްޖެއަށް ކުރިމަގު ފަހުމަކުން އަޅުގަނޑުމެންގެ އުނދަގޫ ބޭނުމީ މައްސަލަތަކެއް ހިފެހެއްޓުން އެ ވަގުތުތަކުގައި ޢާންމު ސަރުކާރު އުޅަނދުފަހަރު ޖަހާ ވަގުތެއް ނޫން މިއަދަކީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމަށް ކުރިން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރީގެ ފުރިހަމަ ބޮޑުކަމަށް ވ. އަމާޒު ޕްރޮޖެކްޓް، އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރު ހަރަކާތްތެރިވާ ދާއިރާތަކުގައި ހިންގަން ހުރިހާ ވ. އަމާޒު ޕްރޮޖެކްޓު ވަނީ ޢަމަލުގައި އެމް.ޑީ.ޕީން ރާވައިގެން ގެނެސްދީގައި އެ ޕްރޮޖެކްޓު ހުއްޓުވާލައި. ހުއްޓުވިދާ ވ. އަމާޒުގެ ޕްރޮޖެކްޓަށް ރާއްޖެއަށް ލިބޭން އޮތް 1 ބިލިއަންއާ ޑޮލަރުގެ ޕްރޮޖެކްޓު ވަނީ ކެންސަލްވެގެން ގޮސްފައި. އެގޮތުން އެއީ ބަދަލުގައި ޗައިނާއިން ދެވޭގޮތަށް ހަދަ ރާއްޖޭގެ މުޅިރާއްޖޭގެ ޕްރޮޖެކްޓްތައް އެގޮތަށް ބަދަލުކުރިއިރު އެ އަހަރު ފަށާފައި. 2030 އާ ހިސާބަށް އެ ބަޔަށް ނިންމާލަން އެ ދަނީ. މުޅި ފުރި ޕްރޮޖެކްޓުގައި. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު، ހުއްޓުވާލައި ހަމަގާއިމްކޮށް އެ ބިންގާ އެޅުމެން ދިޔަ ޕްރޮޖެކްޓެއް އެ ޖެހުމަށް ޕްރޮޖެކްޓުތައް. ފަހަރުގައި ހުރިހާ އެންމެންނަށް ހުރިހާ މައުލޫމާތު ލިބިފައި ނެތީމަ ފާޅުފާޅުގެ ވާހަކަތައް ދައްކަމުން. ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭ ފުރުޞަތުތަކުގައި އޮތީއެން ފައިދާއެއް ނަގަން، އެ ބޭނުން އިންވެސްޓްމަންޓުން ބޭއްވީ ހޯދައިގެން އެ ބޭނުން އިންވެސްޓްމަންޓަކަށް ކަމަކަށް ވާނީ އޮތް ފައިދާވާ ދިވެހި ދައުލަތަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭ ފުރުޞަތުތައް ގެއްލުން، ގެއްލުންވާ ގޮތަށް މުޅި ދައުލަތަށް ގެއްލުންވާ ގޮތަށް އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކުން ވެސް ވާހަކަ ދައްކައި، އެގޮތަ ޕްރޮޖެކްޓްސްތަކެއް ހުއްޓުވުމަށް ބަދަލު މަސައްކަތްތަކުރުމަށް ރާއްޖެއަށް މަޤާމު ފައިދާއެއް ކުރަން ކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު ކިޔަން ވެސް ފާހަގަކުރަނީ މި ދައުލަތާ މި ސަރަހައްދުގައި ބޮޑު ހަނގުރާމައެއް ނުވަތަ ހަރަކާތްތެރިވެގެން ދަނޑުވެރިކަމާ ދެކޭގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުޅަދާ ފައިދާ، ނިކަމެތި އިޤްތިޞާދަށް އެކު ފައިދާ، މިހާރު ވެސް އެބައް ދަރަނިޖެހޭ އެކު ފައިދާ، 2026 ވަނަ އަހަރު 1 ބިލިއަން ޑޮލަރު ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ދައްކަންޖެހިގެ އެކު ފައިދާ، މި ފައިދާގެ ހަރަކާތްތެރިކަމާ މި ފައިދާގެ އުފެދޭ މަސްވެރިކަމު ނަގައިލުމަށް މި ފައިދާ ބޭނުން ކުރެވޭނެ ސުލޫކު ފައިދާ 5 އަހަރުދުވަހުގެ ތިބެން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ފިހާރަތަކުން ވަސީލަތް ... އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތް ޢާންމުގައި ފިހާރަތަކަށް ... ފާހަގަ. އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތް ސަރުކާރުގެ ނިޒާމު ބޭނުންގައި ... ފާހަގަ. އަޅުގަނޑުމެން މިނިސްޓަރު ހުރި ... މަޖިލީހުގައި ބިލު ހުށަހަޅަން މެންބަރުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ނާރު ޢަދު މަޤާމުތައް. 65 މެންބަރުން އެމް.ޑީ.ޕީގައި ބިލު. އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަ ފާހަގަ ގޮތުގައި ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފިހާރަތަކުން ހަމަޖެހިލާ. އެހެންވީމާ، މި ފިހާރަތަކުން

ކުރުމަށް ބަލައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް 5 އަހަރުގެ ދައުރެއް، 5 އަހަރުގެ ވަގުތު ރައީސް ޑރ. މުޙައްމަދު މުޢިއްޒަށް ދެއްވަންވާނެ. އެ 5 އަހަރުވީމާ، ނުވަތަ 5 އަހަރުދުވަސް ހަމަވީމާ އަނެއްކާ އަޅުގަނޑުމެން ދާނީ ރައްޔިތުން ކައިރިއަށް. އަދި ރައްޔިތުން ނިންމާނީ ދެން އިތުރު ދައުރަކަށް ރައީސް މުޢިއްޒު ބަހައްޓާނީތޯ ނޫންތޯ ވެސް. އެއީ އިދިކޮޅު ފަރާތުން މަޖުބޫރުކަން ނުވާ ހަރަކާތްތެރިކަމުން ނުވަތަ އެހެން ގޮތްގޮތުން ސަރުކާރު ވައްޓާލުމަށް ގޮވުން؛ ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފުލުހުން ބަދަލުކުރުމުގެ ނިޒާމު ދައުލަތުގެ ނިޔަތް އަނބަރު ގޮތް އެ އެއީ ދިރާސާކުރި. އެ ގަވާއިދުތަކުން މި ގޮތަށް. އަދި އެމް.ޑީ.ޕީއާ ހަމަ އެއް ފަހަރު ބަޖެޓް ފާސްކޮށްފައި އޭގެ ތަނަވަސްކަމާ، ފާހަގަކޮށްލާނަން އެ ބަޖެޓުން ގެނެސްދޭ ފުރުޞަތު ފައިސާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބަޖެޓުގެ ގޮތުން ވަނީ ބައެއް ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީއަށް. އަނެއްކާވެސް، އިޤްތިޞާދު މަސައްކަތް ނުކުރެވޭ މި ވަގުތު ފުއްދުމަށް ކުރި އަދި ބޭނުންތަކާއި ކޮންމެ ގޮތަކުން ރައްޔިތުން އެކަށީގެންވާ ވެރިކަމެއް، އަޅުގަނޑު އެ ފުރަތަ ހިމާޔަތްކުރަން. އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް؛ ޖުމްހޫރިއްޔާ އަޅުގަނޑު ފުރަތަ ނިންމައިލަން. ފާހަގަކުރަން ފާއިތުވި މި ފަސް އަހަރަށް ދައުލަތުގެ ތަރައްޤީއަށް މަސައްކަތްކުރަނީ އަދި ރައްޔިތުންގެ ފާހަގަކުރަން ފާއިތުވެދިޔަ ވަކި ދައުރުތަކުގެ ކަންތައްތައް ރާއްޖޭގެ ބޮޑުކުރުމަށް މި ސަރުކާރުން ހިންގަވާފައި އޮތް ބޭނުން އަޅުގަނޑު ރާއްޖެއިން މި ބޭނުން ނިޔާވެގެންދިޔަ ރާއްޖޭގެ އެހެން ފަހުމަކަށް އެކަށީގެން އެ ފަރާތު ރާއްޖޭގެ ދަރިންނަށް ފުރުޞަތުގެ ތަނަވަސްކަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް، ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޢައްބާސަށް.

ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޢައްބާސް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. މަދަނީ ވައިގެ ދައުރުތަކުގެ ބިލު މި އިޙްތިރާމްތެރި މަޖިލީހަށް ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، އެ ކަމަށް ބަލައި ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް؛ މިފަދަ ބިލެއް މި އިޙްތިރާމްތެރި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުއްވުމުގެ ނިޔަތަކީ، ދީނީ މަދަނީ ސަރުކާރުގެ އެހެނިހެން ދައުރުތަކާއި ވައިގެ ދައުރުތަކުގެ ނުވަތަ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ވައިގެ ދައުރުތަކުގެ ސިޔާސަތު ހަރުދަނާކުރުމާއި ގެންގުޅޭ އުސޫލުތައް އިސްލާހުކުރުމެވެ. އެއީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެހެންނަމަވެސް، ހިމާޔަތް އެކު ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވަނީ، ރާއްޖޭގައި މި ދާއިރާ ދުވަސްވަރުގެ ހުރިހާ މަސައްކަތެއް ސަޕޯޓްކުރަމުން އަބަދުވެސް މިހާރު ބޭރުގެ ބޮޑު ޚަރަދު ވަރަށް ފެންނާނެ ވަރަށް ގިނަ ދަތިތަކެއް ކުރިމަތިވެ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. ރަނގަޅު މިނިސް ދައުލަތުގެ ފަރާތުން އިޙްތިރާމްތެރި މަދަނީ ވިޔަފާރިކުރާ ފަރާތްތަކުން، ވަރަށް ކުރިއަރާފައި ހުރި

އޮތް އެއަރޕޯޓެވެ. އެއަރޕޯޓް އެއް ދުވަހު އަނެއް ދުވަހަށް ތަރައްޤީވުމުގެ ބަދަލުގައި އެއް ދުވަހުން އަނެއް ދުވަހަށް
ޚިދުމަތްތައް ނެތެމުން އެ އެއަރޕޯޓް ތަރައްޤީނުވެވުނުތަނެވެ. ރާއްޖޭގެ އެންމެ ގިނައިން ފަތުރުވެރިން އަންނަ އެއް ރަށް
އެއީ އިފުރު އެއަރޕޯޓް. މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ރ. އަޅުގަނޑު ނިސްބަތްވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އެ އެއަރޕޯޓް
އޮތްގޮތް ވަރަށް ސާފުކޮށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ. އެންމެ ކުޑަމިނުން އެ ތަނަށް [illegible] ބޭނުން ހުރީނަމަ
ހުރި ގޮންޖެހުމުގެ ހާލަތު ވެސް ވަރަށް ސާފުކޮށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ. ހަމަ އެހެންމެ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެންމެ ގިނަ
[illegible] ނ. އަތޮޅު މާފަރު
އެއަރޕޯޓް. މާފަރު އެއަރޕޯޓަކީ [illegible]
[illegible]

35 މިނެޓާއި 40 މިނެޓާ ދެމެދު ވަގުތުތަކެއްގައި އަލިހުރަސްކަނޑުގައި ހުރަސްކަނޑާލާފައި. ށ. އަތޮޅު މަޑުވަރު އެއަރޕޯޓުން އަތުގަނޑުމުން އަންނަންނަނީ 40 މިނެޓާއި 45 މިނެޓާ ކުޑަކޮށްފައި ބަހަލުވިކަނޑު ހުރަސްކަނޑާލާފައި. ރައީސް ޑރ. މުޙައްމަދު މުއިއްޒު މި ދިޔަ ދިރާސާ، މި ސަރުކާރު ދިޔަ ދިރާސާ އިންތިޚާބުގައި ވައުދުފުޅުވެވަޑައިގެންނެވި ސ. ވިލިނގިލީގައި އެއަރޕޯޓް އަޅުއްވައިދެއްވާނެ ކަމަށް. އަދި މިހާރު އިޢުލާންކުރައްވާފައިވާ ލިސްޓުގައި ވެސް އެބަ އޮތް. މިއީ ފެލިދޫ، ހުޅުދޫ، ޖޫއްދޫ، ރަށްތަކުން އަދި ސ. ސަރަހައްދުގެ ގޮސްތުރަށްތަކާއި ހިނގާ ފެރީތަކާއި ނުރަސް ބޯޓުތަކުގެ ޕްރޮޖެކްޓު ކަމަށް. އެންމެ ފަހުން، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން މިއީ ހިތްހަމަޖެހޭ ރައީސް ޑރ. މުޙައްމަދު މުއިއްޒު، ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙް ސަރުކާރުން ރަށްރަށުގެ ޕްރޮޖެކްޓުތައް ނިންމާލަން ކަމަށް ހޭދަކުރި ފައިސާތަކާއި ފަރާތްތަކުން ސިޓީތަކުން ކުރިއަރާ ވާހަކަ ދައްކަވާ ފަދަ ކަމަކަށް. ސ. އަތޮޅު ސ. ވިލިނގިލި ކަމަށް. އަތޮޅުވެރިއާ ވިދާޅުވި، ސ. އަތޮޅު ފަދަ ތަނަކަށް ކަނޑުމަތީ ދަތުރުތަކަށް ބޮޑު ޚަރަދުތަކެއް ދިޔައީ. އަދި ރައީސް ޑރ. މުޙައްމަދު މުއިއްޒު ކަނޑައެޅުއްވި، އަޅުގަނޑުމެން ދަތުރުކުރާ ސަރުކާރު ކިޔަނީ، ރައީސް ސަރުކާރު ކަމަށް އިޢުލާނުކުރި ރަށް ދަތުރުކުރާ ބަޔަކަށް ނުފެނުނު މަސައްކަތްތަކެއް. އެހެން ވިދާޅުވި ފަހަރެއްގައި ވެސް ބޮޑު ރަށްތަކުގެ މަސައްކަތް ނިންމާލުމަކީ، ރައީސް ސަރުކާރުގެ ވާހަކަ ވިދާޅުވި މަސައްކަތްތަކެއް ކަމަށް. އިތުރުން، ސ. އަތޮޅުގެ އެއަރޕޯޓް ހުޅުވާލީ، އަޅުގަނޑުމެން އަމާޒަކީ އެމެރިކާގެ ފަތުރުވެރިން ގެނައުމަކީ. ސ. އަތޮޅު މިއަދު ދުވަހު ބަލައިލާއިރު 14 މިނެޓު އަހަރަކު އަރާނެ. އިންޑިއާއިން ގާތް އެއްކަލަ އަހަރުލަށް ބޭރަށްދާ، އަޅުގަނޑުމެން އެއްވަރު ވަރަށް ބޮޑެތި ސ. އަތޮޅުގެ ގާތްކަމާ ހިސާބުގައި ސިޔާސަތު ގެންގުޅޭ. ރާއްޖޭގެ ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދާއިރާގައި ރަނގަޅަށް ހިނގާ ދިރާސާ ކުރެވިގެން އެބަޖެހޭ. ސ. އަތޮޅުގެ މި ސަރަހައްދުގައި އޮތް އެންމެ ބޮޑު ދެ ބޮޑު، ދެ ބޮޑު ކަނޑު ސަރަހައްދު ފަތުރުވެރިކަމާ ދެ ބޮޑު. ފަތުރުވެރިކަން އިންޑިއާ. އެ ހަރުގެބަރު ބޮޑު، ދެއުއްމަރުގެ ފަތުރުވެރި، ހިސާބަށް ފަސޭހަ ވެގެން ސަރަހައްދު މި ސަރުކާރު ހަރުގެބަރު ފަސޭހަކުރަން ކަމަށް ވަނީ، އަދި އަޅުގަނޑުމެން ފަހަރެއް ބޮޑު ސިޔާސީގޮތުން ވަރަށް ބޮޑު ފައިދާ އެއް ރާއްޖެއާ ދިމާ. އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު އެއްކޮށް ވީޓާ ބޮޑު އިންސާފުވެރި ދެމި އިޤްތިޞާދީ ބައްޕަން،

ފަޚުރުވެރިކަމަށް ވިއަސް އާދޭ ނޫދުވާ އަސަރު އިސްތިފާއަށް ކުރާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ މަދަނީ ދަތުރުފަތުރުގެ ބިލު މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ބަހުސްކުރުމުގައި، ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި އިޞްލާޙު ދިރާސާކުރުމުގައި، ފަންނީ ތަޖުރިބާކާރުންގެ ލަފާއާއި އިރުޝާދާ އެއްކޮށް، ބިލުގެ އެންމެހައި މަސައްކަތްތަކެއް ނިމި، މި ބިލު ގާނޫނަކަށްވެ، މިއަށް ތަސްދީޤުކުރެވިގެންދާ ހިނދު، މި ބިލު ގާނޫނަކަށް ނުވުމުގެ ސަބަބުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ އުދުހުންތަކަށް ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އޭވިއޭޝަންގެ މުޅި ދާއިރާއަށް އިހުމާލުވެފައި ހުރި ހުރިހާ ކަންތައްތައް ރަނގަޅުވެގެންދާނެ ކަމަށް. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް އިޚްލާޞްތެރިކަމާ އެކު އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް ޝުކުރުއަދާކުރަން. މަނިކުފާނުގެ މި ހިންގުންތެރިކަމަށް ހަމަ އަޅުގަނޑު އަދިވެސް އެއް ފަހަރު ފަސްފަހުން ޝުކުރުދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަފުޅުކުރެއްވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އިސްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ޝަފީޢުއަށް.

<u>އިސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް ޝަފީޢު ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިފަދަ ބިލެއް މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުއްވީތީ އިރު އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނައިލަންޖެހޭ ކަންތައްތަކެއް އެބަހުރި. އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވަނީ، އަތޮޅުތަކާއި...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަފުޅުކުރެއްވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އަޅުމަޅުކޮށްލެއްވުން ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ މިހާރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ވާހަކަފުޅުދައްކަވަމުން އެބަ ގެންދަވާ. އެހެންވީމާ، އެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވާހަކަފުޅަށް ހުރަސްނާޅާ ގޮތަށް ރިޢާޔަތް މަޑުމަޑުން އަޑުއަހްސަވަން ތިއްބެވުން ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން. ކުރިއަށްގެންދަވާ.

<u>އިސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް ޝަފީޢު ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުން:</u>

އަތޮޅުތަކާއި ދާއިރާތަކާއި ތަރައްޤީވުމުގައި ދަތުރުފަތުރުކުރުމުގެ ފުރިހަމަ ނިޒާމެއް އޮތުމަކީ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއް. އެގޮތުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން، ށ. އަތޮޅުގައި ޤަވާޢިދުން ފޯރުކޮށްދެމުން ބަލައި، އާދޭ ހަމަ ދަތުރުކުރާ ޓޫރިޒަމް އަދިވެސް ބަލާއި ށ. އަތޮޅުގައި އޮތް ކައުންސިލް އެއަރޕޯޓް އިންޓަރނޭޝަނަލް އެއަރޕޯޓަކަށް ވެގެންދިޔަ އެއީ

ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. އަދި އޭގެ އިތުރުން އަތޮޅުތަކުގެ ނިސްބަތުންވާ ރާއްޖެ، އިސްލާމް ރާއްޖޭގައި ވެސް ޤަރީބަކުން ގެނައުމަށް ބޭކާރި މި ވަގުތު ކޮރަޕްޝަން އެންމެ މުހިންމު ކަމެއް އެއަރޕޯޓް އެތެރޭގެ މަސައްކަތް. އެއަރޕޯޓް އަތޮޅުތަކުގެ ރާއްޖޭގައި، އިސްލާމީގައި އެތެރެކުރުން ވެރިކަމުގެ ވެސް ކުރިން ރާއްޖޭގެ ކޮށްފައި އޮތް ތަރައްޤީއަށް އެތެރެކުރުން އިތުރު ފިހާރަތަކަށް. އެހެންކަމުން، އަތޮޅުތަކުގެ ފޯރަކޮށްދިނުން ބޭނުންވާ އެންމެ މުހިންމު ކަމެކެވެ، އިންޓަރނެޝަނަލް ބިޒްނަސް އެއީ އަތޮޅުތަކުގެ ގާތުން ބޭނުމެއް ކުރެވޭ ތަރައްޤީވުން ކަމަށް. އެހެންވީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެކި ކަންކަންތަކުގައި ދަތުރުފަތުރުކުރުމުގެ ޚިދުމަތާ ގުޅޭގޮތުން، ހުއްދަކުރެވޭނެ ވައިގެ މަގުން ދަތުރުކުރުމުގެ ފުރުސަތު ގުޅުވާލެވޭނެ އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އެކަން ފޯރަކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން އަތޮޅުތަކުގެ ޚިދުމަތްތަކުގެ ބޭނުން ހިފުމަށް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަފުޅު:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ ހުޅުމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދަށް.

ހުޅުމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދައްކަވަން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަޖިލީހުގެ އުމުރުންވެސް ބޮޑު މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅިގެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ބަހުސްކުރަމުންދާ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަތޮޅުތަކުގެ ވެސް ފުރުސަތުތަކަށް މި އުފެދިފައިވާ ފަރަގާއި ޖަޒީރާތަކަށް އެޅިފައިވާ ހާލަތު ގެނެސްދީފައިވާ ގޮތް ބަލަހައްޓާ މުހިންމު ވަރަށް ފުރުސަތުތަކުގައި ވެސް ދާއިރާވެ. ރާއްޖޭގެ އަތޮޅުތަކުގެ ރަށްތަކުގެ ތަރައްޤީއަށް މިހާރު މި ވަނީ އުދުހުންތަކުގެ ވެސް ހުޅުމާލެ ވަރަށް ބޮޑު ތަފާތެއް ޖެހިފައި. އަތޮޅުތަކުގެ ސަރަހައްދުގެ ބޮޑެތި ރަށްތަކުގެ ސަބަބުން ބޮޑު ޢާއިލާތަކަށްވުރެ، ޖަޒީރާތަކާއި ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީ ތަރައްޤީ ކުރެވެނީ މި އެންމެ ބޮޑު ތަފާތު، އެއީ ޢާއިލާއެއް، އެއީ ހިސާބުން ހަމަ ބޮޑަށް ދުވަހުން ދެން ކަންކަމުގެ ރަނގަޅުކުރުމުގެ ފުރުސަތު ގުޅުއްވާލުމަށް ވެސް މި ކަމެއް. މިކަމުގައި ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި އަތޮޅުތަކުގެ ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީން މުޅިން އެހެން ހިސާބަކަށް ސިޔާސީ ބޭނުން މި ވަނީ ގެންގޮސްފައި. މި ވެސް އަތޮޅުތަކުގެ ފުރުސަތުތަކުން ހުރި ކަމެއް. ކޮންމެ އިންތިޒާމެއް ދިމާކުރު، ކޮންމެ ރަށެއް އެއަރޕޯޓް އެޅުމައި، ކޮންމެ އެތެރޭގައި އިންތިޚާބީ ބަސްތައް އެއަރޕޯޓް ގާއިމުކުރުމުގެ ވާހަކަ މި އަންނަނީ ދެކެވެމުން. މި ވެސް ވިސްނައިލަންޖެހޭ ކަމެއް. ރާއްޖޭގެ ވެސް ގޮސްފައިވާ މިއީ މިސާލު ކުރުވާން ގޮތެއް ބޮޑު ނުކުންނަ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ވަޒީފާއެއް ވެސް، ވަޒީފާތަކަށް ބޭނުން އަނބުރަ ފައިސާތަކެއް ރާއްޖެއިން އެބަ އެދޭ އެ ވަޒީފާއެއް ވެފައި އެހެން ހިމަނަން ވަޒީފާ ފޯރުކޮށްދޭ

މީގެ ކުރީގައި. އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުން މިއަދުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ މި ވަނީ މި ކަންކަމަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މި ކަމަކީ މިއީ ކޮންމެހެން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް ކަމަށް ވާނަމަ އެ ރަނގަޅުގޮތުގައި، އެކަން ކުރުމަށް ބާރު ސަރުކާރުން މި ދަނީ މަސައްކަތްކޮށްދެއްވަމުން. ކުރަމުންދާ ދަނޑުވެރިކަމުގައި މި ކަންކަމަށް ގެންނަންޖެހޭ ހުރި ބަދަލު، އިސްލާހީ ބަދަލުތަކާ އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުން މި ދަނީ ވަރަށް ފުރިހަމަ މަސައްކަތެއް ކުރަމުން. އިޖްތިމާޢީ ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން ހުއްދު މިދިޔައީ ވެސް އެއްޖެހޭ ބާރުދެއްވައިދިނީ ކަނޑައެޅުނު ހުރަސްކައިރިވުން ވަކިން އެކަށީގެންވުމަކީ އެކަށް ދީ ރަށް. އެއްވަރުވުމަކީ ކޮޅު ދީ ރަށުގެ ކޯޑުތަކީ މި އެންމެ ކުރުދު ދިމާ. އަޅުގަނޑު ހަމަ މިއަދު ހުސަށްކަށިއަހަން އިސްކޯލު އަސާސީ ޢާއްމުކަމުގައި ގަދުގައި އިސްލާޙީ ފިކުރު ދުރަސްކުރާ ފުރިހަމަ އެޖެންޑާ އަހަރުގެ އެކު ކަމުގައި ވިޔަސް، ކުރުދު މިދިޔައީ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކުރުދު މިދިޔަ ރައްޔިތުން ބޭނުން އެބަވާ އެހެރީޖުއް. ސަބަބަކީ ކަނޑުގަދު ދުވަސްކޮޅުގައި އެކޯސްކަން ވެސް ޓޫރިޒަމް ވެސް ދަތުރުފަތުރު ނުކުރޭ. މިހާރު ވެސް ދުވާލަކު 300، 400 ރައްޔިތުން އެބަ ދަތުރުކުރޭ އިސްކޯލް ކުރުދު މިދުވަހު، ގަޑީ ފުރުއާރީ ހިސާބުގާ ދަތުރުކުރަމު. އެހެންވީމާ، މިފަދަ ދުރުދުވަސް ބޭނުމަށް އަންނައިރުގައި އަޅުގަނޑު ހިތުން އަޅުގަނޑު އެބަޖެހޭ މި ވާހަކަ ދައްކަން. ކުރުދު އަދި މިދުރުގެ ރައްޔިތުންގެ ހައްގުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އެބަޖެހޭ ވަކާލާތުކުރަން، ވާހަކަދައްކަން. މިއީ ނުވާން ކަމެއް ނޫން. އާބާދީގެ ގިނަ ބޭނުމަކީ އާބާދީއެއް މި ދު ރަށަކަށް ބަދަލުކުރުމަށް. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ވާލާބާލުކުރަމުން މި ދަނީ ކުރުދު މިދުރުގެ ވަށައިގެން ސިޔާސީ ޓަގުތަކުގެ ހަމަޖެހިގެންދާ ބާރު ކުރަނީ މަސައްކަތްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ. އެ މަސައްކަތް ކުރުދު ބާރު އަޅުގަނޑުމެން މިރަށަށް މި އަދިއްސަ މި ރީތި. ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑުމެން ގާތު މި އެދުނު މި ރަށްތައް ދަތުރުގައި ހިމެނުމާއި ފޮހުރުތު ކުރަން ދަތުރުފަތުރު ޖާމިއާ. ސަރުކާރު ޕޯޓުފޯލިއޯގެ ދަރަޖަ އިޖުތިމާޢީ ރައީސް ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް ގިނަ ފަހިކަމާއި ވެސް. އަޅުގަނޑަށް ހިތާމަ އެ މަސްލަހަތު ފަހުރުވެރިކަމުގެ ފެންވަރު ހަމަ ކޮންޓްރޯލް ފުރުމަށް ބާރު ކުރަންޖެހޭ ހަމަ މަސައްކަތް މިހާރު ވެސް މި ދަނީ ކުރަމުން. އެ ކަމަށް ބޭނުންވާ ހަމަ ކަމެއް ކުރުދު ބާރު ދޭތެރޭ ސަރުކާރު ހަމަ ބާރުވަތަކީ ކުރަން ރައްޔިތުން ދަތުރު ވަރަށް ބޮޑަށް މަސައްކަތްކުރަމުންދާ ރަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރުޞަތު މި ދަނީ. ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ އިދާރާ ފުރުޞަތުކޮށްދެނީ، ވަކިން ހުރިހާކަމެއް މި ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ އިދާރާ ފުރުޞަތު ނޫނީ ދާއިރާ. ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޖުތިމާޢީ ބަދަލު ދެންބަރުން ވެސް މިދުރުވާ ފުރުމަށް އާރަބިއްޖޭ ފުރުޞަތު، އަޅުގަނޑުމެން އެ ބާރުފުޅުނަށް ވަރަށް އިޙްތިރާމް ކުރަން. މި މަޝްރޫއަށް ވެސް އެ ބާރުފުޅު ވަރަށް ގިނަ ފުރުޞަތު ވެސް ދަރުމަ މި ރަށް. އެ ބާރުފުޅު މިދުވަސް އަރަވައިގެންދާނީ. މަސައްކަތް ނިމިގެން ފައިދާ. ނިމުން! އެހެންވީމާ އިސްކޯލް. މި ސަރުކާރަށް އެއްބާރުލުން މާ ބުރަލުއި އިތުބާރުކުރުމީ ރައްޔިތުން ދެކޭ ފާއިދާ ރައްޔިތުންނަށް އެ ކަންކަން ކޮންމެހެން ބާރު ފަހިކޮށްދެވިގެން، ފުރަތަމަ ދުވަހުން ފުރުޞަތު މިއަދު ހަމައަށް ވެސް

ވަރަށް އިޚްތިޞާޞްތަކާއި ޒިންމާދާރީތަކާ އެއްކޮށް މަސައްކަތްކުރައްވަމުންދާ ތަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދަނީ. ދެން ދުސްތޫރުގެ އެކި ހިސާބުތަކަށް މި އަންނަ އިޤްތިޞާދީ އުނިއުނި މައްސަލަތަކާއި ހަސަދަވެރިކަމާއި، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ހުރިދުން ހާލު އިތުރު މި ވަރަށް ކަންބޮޑުވާ އެކަ އަވަސްބިރު ދެ ޒަމާނުގެ ދުވެރިކަމި، އެއް ބަޔަކު ބުނެފި ދެ ޒުވާނުނޭ ވައްޓައިލީ، އަނެއް ބަޔަކު ބުނެފި މިސަރުގު ޓްރާފިކުގެ. އެހެންވީމާ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕޮލިސް ކަންކަމުގެ ދެން މާޔަމާ މި ޒުވާނުންނަކީ އެއްޗަކީ ދުއްވަން ފެށީ. މިއީ ވެސް ދިވެހިން ކަންބޮޑުވާނެ ކަމެއް. ކޮންމެ ކަހަލަ އަދި ޖެހިގަނޑެއް އަޅުގަނޑުމެން ކޮބައިހެއްޔެ މިކަން ނުވެއް އެކަން ނުވެއް، މިއިން ކޮންމެ ކަމެއް މި އިންނަނީ ގެނެވިފައި. ދުސްތޫރުގެ އެކި ހިސާބުތަކާ އަޅުގަނޑުމެންނާ މި ރޭންނަނީ ވަރަށް ބޮޑަށް ގެނެވިފައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ހެޔޮވާ ދެވޭ ގޮތުން މި ހެދިދާ އިސްލާހުކުރެއްވުމަށް. ފަހު އިހަކަށް ދުވަހު ވެސް ފެނިގެން މި ދިޔައީ ރައްޔިތުންގެ ތަރައްޤީ ފުރަތަމަ ވަރަށް އިސްކަން މިފަދަ ބޭނު އިންވެސްޓްމަންޓް ކުރުމުގެ ދޮރު ޖަހާ ބަލާގެ، ދަރަބުރޭ ކޮރަނަށް ޝާމިލު އާއިލާތަކަން، ދުސްތޫރުގެ އެކި ފައުދާތަކަށް ހިސާބުގެ ވަޒީފާތަކާއި ޖޯލީޑިސާ ބެލެހުމުގެ ރައްޔިތުގެ ދައުލާ ދި މަރު ކޮޅު ސިފަ މެދުގެ ސަލާމަތަށް އޮތް އިމްބާރާއި ތަރިކަކަން، އިޖްތިމާޢީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ބޭނުންވާ ބައްލަވައިލެއްވުން. އާ ބާރުވެރިންގެ މަސައްކަތްތަކަށް ފެނިގެން އާ ދިޔައީ. މިއީ ވަރަށް އުފާވެރި ހަބަރެއް. އަޅުގަނޑު އުފާވެރި ދިޔައީ ހުރިހާ ރަށްރަށުން ވެސް މި ކަމަށް އެއްބާރުލުން ދެއްވިން. މި ކަމަށް ފާޅުކުރައްވާ ޝުކުރިއާ، މިހެން ވިސްނިކުރުމަށް ބަހައި ޖެއްސުންތައް ކޮމިޓީގެ އެއްކާރު މިހާރުގައި އެންމެން ދިރުވުމަށް ސަރުކާރަށް ތިޔާ އިމްކާނެއް ދެއްޕެން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދަށް.

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަދަނީ ވައިގެ ދަތުރުފަތުރާ ބެހޭ ޤާނޫނު، އެއީ 2/2001ގެ ކުރީގެ ޤާނޫނުގެ ބަދަލުގައި އާ ޤާނޫނެއް ހުށަހެޅި، ވައިގެ ދަތުރުފަތުރުކުރުމުގެ ނިޒާމު އިތުރަށް ހަރުދަނާކޮށް، ތަރައްޤީކުރުމަށް ޙާލަތު ބަލައި ހުށަހެޅުނު މަދަނީ ދަތުރުފަތުރުގެ ދަންނަވަން ކަމަކީ ދަންނަވަން. އެހެންނަމަވެސް، އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް؛ މި ބިލަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލާއިރުގައި މަދަނީ ވޭތުވެދިޔަ ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޒުކުރުން ނުވަތަ ސިޔާސަތު

ކަނޑައެޅުމުގެ ބާރު ހަމައެކަނި ވަޒީރަކަށް ދިނުމަކީ އޮތޯރިޓީ އަޅުގަނޑުގެ ނަޒަރުގައި ކަންބޮޑުވުމެއް. މިގޮތުން ވައިގެ ދަތުރުފަތުރާ ބެހޭ އެގްރީމެންޓެއް މި ބިލުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާގޮތުން ކަމަކަށް ބައިނަލްއަޤްވާމީ އެއް އިރު، އެ އެގްރީމެންޓަށް އެ ބާރުތަކެއް ދިނުމަކީ މުޅިން ކަމެއް ކަމުގައި ދެކެން. ހެއްސާގޮތެއްގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ މިއަދުގެ ހާލަތަށް ބަލާއިރުގައި ހުރިހާ ރަށްތަކުންގެ ވެސް ހުރިހާ ސަރަހައްދުތަކުގައި ވެސް އެއަރޕޯޓުތައް އަޅަން ބޭނުންވޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެއަރޕޯޓުތައް އެޅުމުގައި ދޫކޮށްލާފައިވާ އެއަރޕޯޓުތައް އެޅުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދަށް އަދި މި ދައުލަތަށް އެންމެ އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ހެދުން ހަމަޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކޮށް ބަލަންޖެހޭ. އެހެންނަމަވެސް، ފުރާވަރުން ފަތުރުވެރިކަމުގެ ސިނާއަތަށް ބާރުއެޅުމަށް، ވަކިން ހާއްސަކޮށް ގެސްޓްހައުސް އިންވެސްޓްކުރި މުޅި ރަށްތަކުގެ އެތައް މީހަކަށް ފައިދާކުރާ އިރު، ގެސްޓްހައުސް ސިނާއަތަށް ދިމާވެފައިވާ އެންމެ ބޮޑު އެއް މައްސަލައަކީ ގެސްޓްހައުސް އުފެއްދުން އަގުބޮޑު ސިޓީތައް ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަދި ގައިމުވެފައި ނެތުން. އެ ކަމަށް ޖަވާބު ދިނުމަށް ސަރުކާރުން ހާއްސަކޮށް ވައިގެ މަގުން ދަތުރު އެކަން ކުރާ ގޮތް ބޮޑު އަގުގައި އެއަރލައިނެއް އަދި ނުހުރޭ. އެ ކަމަށް ޖަވާބު ދޭން ސަރުކާރުން ވަކި ފިޔަވަޅުތަކެއް އަޅާފައިވާ ކަމަށް ދެކެން. އެހެންނަމަވެސް، ރަށްތަކުގެ ދެމެހެއްޓެނިވި ތަރައްޤީ އަދި ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ދާއިރާތަކުގެ ކުރިއެރުމަށް ޓަކައި ވައިގެ ދަތުރުފަތުރު ރަނގަޅުކުރުމަކީ މުހިންމު ކަމެކެވެ. ހ ސަރަހައްދުގެ ފުރާވަރު އިތުރުކުރުމަށް ދަތުރުފަތުރުގެ ނިޒާމު ވަރުގަދަކުރުމުގެ ބޭނުން ހ ސަރަހައްދުގެ ފަސޭހަތައް ހޯދައިދިނުމަށް، އިތުރު ފަތުރުވެރިން ގެނައުމަށް، ހަމައެއާއެކު ރާއްޖެތެރޭގެ ފަތުރުވެރިކަމާ ގުޅިގެން ދާއިރާ ކުރިއަރުވާ ދިނުމުގައި ވަރަށް ބޮޑު ކަމެއް.

އެހެންނަމަވެސް، ދަތުރުފަތުރުގެ ދާއިރާގައި ކުރިއަރަމުންދާ ނިޒާމުތަކާ ދިމާވާ މައްސަލަތައް ފުރިހަމަކުރުމަށް ހެދި ބިލެއް ކަމުގައި ދެކެން. ދާއިރާގެ އެއަރޕޯޓުތަކުގެ ޖެހިލުމާއި ދިރާސާތަކުގެ ފުރިހަމަ ނުވުމުގެ ސަބަބުން މި ބިލުގައި އަދި ކޮށްދެވޭނެ ކަންތައް ގިނަ. އެހެންނަމަވެސް، އެއަރލައިންތަކުގެ ދާއިރާގައި ދިމާވާ ކަމާ ގުޅިގެން ފަހަރެއްގައި އަހަރެމެން ހިތަށް އަރާ ފާހަގަކުރެވޭ ކަންތައް ބަލާއިރު، ވަކި ދާއިރާގައި ހަމަޖެހުމުގެ އިތުރުން ހ ސަރަހައްދުގެ ކުރިއެރުމަށް ސަޕޯޓު ދޭ ވަރަކަށް އެއަރލައިނުތަކުގެ ޚިދުމަތް ފުޅާކުރެވޭނެ. ހ ސަރަހައްދުގެ ރަށްރަށުގެ އާބާދީ ހަމަ ތިން ސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ހާސް އަށް އަރާ އިރު، އިތުރު ދަތުރުތަކެއް ނުދެވޭ. ދަތުރުފަތުރުގެ ވަސީލަތްތަކާ އެއަރލައިން ސަރަހައްދުތަކުގެ ދާއިރާގައި ހުރިހާ ސަރަހައްދަކަށް ހިދުމަތް ލިބޭ. ހަމަ އެއަރލައިން ގުޅުވައިދެނީ ހިދުމަތްތަކުގެ މަދުކަމުން ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދާއިރާގެ ފުރުސަތުތައް ޤާއިމުކުރެވިފައިވަނީ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ދެކެން.

ކުރިން އެއަރލައިނެއް ޢާއްމުކޮށް ހުރެ 20 މިނިޓުން 20 މިނިޓުން ދަތުރު ކުރި އެއަރޕޯޓުގެ އަހަރީ ދަތުރުތަކާއި ދިމާވާ އެއަރލައިން މިއަދު އުފެއްދުމަށް ސަމާލުކަން. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު އެއަރލައިން ވަކި ގޮތް އެއަރލައިން ދާއިރާގެ ތަރައްޤީ ކުރުމަށް ކަމުގައި މި ދާއިރާގައި އެކަށީގެން ބޮޑުކަން އެއަރލައިން އަމާޒު ނަގާފައި ވާނަމަ، ހ ބަޔަކު ފަސް އިތުރު އެއަރލައިން ބޮޑުކަން ދަތުރުތަކުގައި ހިދުމަތް ވަރަށް އެއަރލައިން ބޮޑު ކުރެވުނު. އެހެންނަމަވެސް، އެބަ ޕްރޮފެޝަނަލް ދަތުރުތަކުގައި ހިދުމަތް ދިނުމަށް، އެކަމުގެ

އިޤްތިޞާދީ ފައިދާ ދޭތެރޭގައި ނުވިސްނާކަމީ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ ހަޤީޤަތެއް. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހެދިފައި ހުރި ބައެއް އެއަރޕޯޓުތަކާ މިހާރު ވެސް ގެއްލުންވަމުންދާ އެއަރޕޯޓްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، ބ. އަތޮޅު ދަރަވަންދޫގައި ހެދިފައިވާ އެއަރޕޯޓަކީ މިހާރު ރާއްޖޭގައި ހެދިފައި ހުރި ޑޮމެސްޓިކް އެއަރޕޯޓުތަކުގެ ތެރެއިން އެންމެ ރަނގަޅު ފައިދާއެއް ނުވަތަ ރަނގަޅު އާމްދަނީއެއް ލިބެމުންދާ އެއަރޕޯޓަކީ ޝަރިކަތް ނޫނު ގޮތުގައި ދަރަވަންދޫގެ އެއަރޕޯޓް ކާމިޔާބުކަމީ. އެ އެއަރޕޯޓް އޮޕަރޭޓްކުރަނީ ދަރަވަންދޫގެ އެއަރޕޯޓުގެ ހާލަތުވަނީ ވަރަށް ބޮޑަށް ދަރަނި ޑެސްޓިނޭޝަން އެއަރޕޯޓު މި ފުރުބަނދަރުގައި ފަރުވާތެރިކަން. ދަރަވަންދޫގެ އެއަރޕޯޓުގެ އިތުރުން ތަރައްޤީކުރުން، ދަރަވަންދޫ އެއަރޕޯޓަށް ބަނދަރެއް ކުރިއަރުން ގެންނަން ޖެހޭކަން އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކުރަން. އޭގެ މުޅި ބ. އަތޮޅުގެ ސަރަހައްދުގެ އެންމެހައި ރިސޯޓުތަކާއި އެތައް ބައެއްގެ ހިދުމަތް ވަރަށް ބޮޑަށް ގެނެވޭ ފައިދާ އެއަރޕޯޓުން ކަމުން، ދަރަވަންދޫ އެއަރޕޯޓް ރަނގަޅު އިތުރަށް ބަރަބަރުކުރުން، މި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވައިގެ ދަތުރުފަތުރުގެ މުޅި ނިޒާމު އިތުރަށް ބަރަބަރުކުރާ ޒަރޫރީ ތަރައްޤީއާއި ފަސޭހަ ކުރިއަރުވާ ކަމަކުން ފަސް ސަރވިސްދެމުން ހިނގާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ހިދުމަތްތަކުގެ ކަމެއް. ދަރަވަންދޫ އެއަރޕޯޓް ތަރައްޤީކުރުމަކީ މި އަޅުގަނޑުމެން އިސްކަންދީގެން، ސަރުކާރު ޕްލޭނަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިން ބައިނަލްއަޤުވާމީ ފަތުރުވެރިކަމާއި ބޮޑެތި ފަރާތްތަކުގެ ހިދުމަތްދިނުމުގެ ތިން ފުރުޞަތު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަރާތްތައް އެއްބަސް ވާނެ ރަށްރަށުގެ އިތުރުން ވަރަށް ފަސޭހަ ވަނީ މި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބޮޑު ފަރާތް. ކޮންމެ ވެސް ސަރުކާރަކުން ވެސް އިޤްތިޞާދީ އަދި ފަތުރުވެރިކަމުގެ ތަރައްޤީއަށް ދަރަވަންދޫ އެއަރޕޯޓުގެ ތަރައްޤީ ކުރުމަށް ކަމެއް ކުރެވޭނެ ކަމަށް ދެކެން. ޝުކުރިއްޔާ އިޤްތިޞާދީ ބައިވެރިވުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހިދުމަތް ކުރުމުގައި ބަރަބަރުކުރުމަށް ފުރުސަތު ދޭން ޖެހޭ ކަމަށް ދަރަވަންދޫ ކުރިއަރައިގެން ދިއުމަށް ދުޢާކުރަމުން ހުރީ ރަނގަޅު ވާހަކަ ދެއްކުމަށް ބަޔަކު ދެކެން. ޝުކުރިއްޔާ އިޤްތިޞާދީ

ރައީސް.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީ. މިހާރުގެ ވަގުތު އަހަރެން މި ބިލުގެ ބަހުސްގައި ވާހަކަ ދެއްކުމަށް ބޭނުންފުޅުވާ ބައިވެރިވެވަޑައިގެން އޮތް ބޭފުޅަކަށް. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު މިއަދުގެ ރުހުސްވެގެންދާ ގިނަ އަށްވަނަ ބައްދަލުވުމުގެ ރުހުސްވެދިނުންވާ ބޭފުޅުންނަށް. އެހެންވީމާ، މިހާރު ބަލާބެލުން އަށްވަނަ މި ގަސްތުކުރީ 30 މިނެޓުގެ ރުހުސްވެދިނުމުގެ ނަގަން. އަށްވަނަ ބޭފުޅުން އިސްތިޢުފާ ދޭން 11 ޖަލްސާ. 11 ޖަލްސާ މަސައްކަތަކީ އަސްލުވެސް އަށްވަނަ ގަސްތުކުރީ ރިޔާސަތަށް ޖަލްސާގެ ބަހުސް ބޭއްވި މި ބިލުގެ ބަހުސް ނިމުނީ އިތުރު ވަގުތު ދިނަ ބޭފުޅުން ވެސް މިއަދު ބަހުސްކުރުމަށް ބޭނުންފުޅުވާކަން އަށްވަނަސްދޭންވާނެ އެބަ އެދޭ. އެހެންވީމާ، އިޞްލާހު މި ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ޖަލްސާ މިއަދުގެ ރިޔާސަތުން މިއަދު އަށްވަނަ މި ބަހުސް ނިންމައިލާނަން. 11 ޖަލްސާ ފަށާ ދުވަހު އަށްވަނަ ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ކުރިއަށްގެންދާނެ ކަމަށް. މި ވާހަކަ އިޢުލާނުކުރަން ޖަލްސާގެ ފަށާނެ ވަގުތު ޝުކުރިއްޔާ ދެމުން

މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި ދަންނަވައިލާފައި، މިހާހިސާބުން 30 މިނެޓްގެ ހުސްވަގުތުކޮޅަކަށް އަޅުގަނޑު މެދުކަނޑާލައިގަންނަން. ޝުކުރިއްޔާ.

{ހުސްވަގުތުކޮޅު: 10:29 އިން 11:00 އަށް}

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ: މަޖިލީހުގެ ރައީސް އަބްދުއްރަހީމް އަބްދުﷲ)

8. ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. މި ދަންފަޅީގެ މަސައްކަތް ފަށާނަން. ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން.

{8.1}- މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްގެ 2012، 2013، 2014، 2015، 2016، 2017، 2018 އަދި 2019 ވަނަ އަހަރުގެ އޮޑިޓް ރިޕޯޓަށް މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމުމުގެ ރިޕޯޓު. މި ރިޕޯޓު މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވާނީ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ ފުނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މަޢްރޫފް.

ފުނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މަޢްރޫފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 120 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 6 ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ތެރޭގައި އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ އެކިއެކި ރިޕޯޓުތައް ދިރާސާކުރުމާއި، އެ ރިޕޯޓުތަކާ ގުޅިގެން އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތަކަށް ފާހަގަކޮށް، ދައުލަތުގެ ކަމާ ބެހޭ އިދާރާތަކަށް އެންގުން ހިމެނޭއިރު، މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްގެ 2012، 2013، 2014، 2015، 2016، 2017، 2018 އަދި 2019 ވަނަ އަހަރުގެ އޮޑިޓް ރިޕޯޓު މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމުމުގެ ރިޕޯޓު އަޅުގަނޑު ތަފުސީލުން ހުށަހަޅަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރި ތަފާތު ލިޔުންތަކާ އަދި ރިޕޯޓުތަކަށް ރިއާޢަތްކޮށް ކޮމިޓީން ނިންމި 5 ކަމެއް އަޅުގަނޑު މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ތަފުސީލުން ހުށަހަޅައިލާނަން. އެގޮތުން އޮޑިޓް ރިޕޯޓުގައި ގާނޫނާއި ގަވާއިދާ ޚިލާފު ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާ މައްސަލަތަކަށް ކުރިމަގުގައި ތަކުރާރުނުވާގޮތަށް އެކަން އިސްލާހުކުރުމަށް އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ފާހަގަކުރައްވާފައިވާގޮތަށް މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްއަށް ދަންނަވުމަށް. އަދި ހަރުމުދަލުގެ ރަޖިސްޓަރީ ފުރިހަމަކޮށް އޭގައިވާ އަދަދުތަކުގެ ސައްޙަކަން ކަށަވަރުކުރުން، އެ އިދާރާއަށް މާލީ ބަޔާންތަކުގައި ހިމަނައި، މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްގެ ޕަބްލިކް އެކައުންޓިންގ ސިސްޓަމްގައި އެ ތަކެތީގެ ރިކޯޑުބެލެހެއްޓުން،

އިދާރާތަކުން، ރިކޮންސިލިއޭޝަން އަދި ބެލެހެއްޓުމަށް މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްއަށް އެންގުމަށް. އަދި ރާއްޖޭގައި ބޭންކުތަކުން ފުރުގެ އަސްލަށް ގެންދާގޮތް އިމްޕޯޓްކުރާ މުދާ ރާއްޖެއިން ބޭރުގެ ފަރާތެއް ޖެންޑާވެގެން ދޫކޮށްލައިވާ މައްސަލައިގައި ފޯރަކަށްކޮށްފައިވާ ކަސްޓަމްސްއިން ޑިކްލެއަރކުރުމުގައި ގޮތެއް އެ ކަންކަން އިސްލާހުކުރުމަށް، ރައްޔިތުން ޑިވެލޮޕްމަންޓް ބޭންކުން އިމްޕޯޓްކުރުމުގައި ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްއަށް އެންގުމަށް. މިގޮތުން ބޭއްސޭ ބަލަހައްޓައިދޭ ފަރާތްތަކަށް އިމްޕޯޓްކުރާ މުދަލުގެ ރިކޮންސިލިއޭޝަން ގެނައުމުގައި ޖެހިފައިވާ ގޮތަށް މިޔަރުނާއި ބައްލަވާ ކަސްޓަމްސް ސަރވިސް އެންގުމަށް، އަދި ބޮޑެތި ގޮތަށް ދުވަސްތަކުގައި ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްގެ މަސްރަހަ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ބޭންކުގެ ވަޒީފާ ހަމަޖެހޭ ގޮތަށް ރިކޮންސިލިއޭޝަން ކުރުމަށް. މިގޮތުން ކަސްޓަމްސް ސަރވިސް ބަލަހައްޓާ މުދަލުގެ ވެރިފަރާތްތަކާ ބައްދަލުކޮށް ސަރވިސްގެ އިމްޕޯޓް ޑިކްލެއަރ ކުރުމަށް ކަސްޓަމްސްއިން ތަފާސްހިސާބު ރޭވުމަށް، ޑިވެލޮޕްމަންޓް ބޭންކުގެ ފައިނޭންސް ދިރާސާކުރުމަށް މިކަމުގެ ވަޒީފާ ބަލަހައްޓައިދިނުމަށް ހިދުމަތް ދޭ އިމްޕޯޓް ދައުރުގައި ޖެހިފައިވާ ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްއަށް އެންގުމަށް. ވީމާ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފުނޑުފުނޑުކޮށް ގެނެސްފައިވާ މި ރިޕޯޓް ދެކޮޅު މަޖިލީހުން ނިންމައިދެއްވުމަށް އެދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 120 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 12 ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން މި ރިޕޯޓު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ރިޕޯޓަށް ބަހުސްކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޖުމްލަ 1 ގަޑިއިރު. އޭގެ ޕީ.އެން.ސީ 39 މިނެޓް. އެމް.ޑީ.ޕީ 8 މިނެޓް. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީ 3 މިނެޓް. އެމް.ޑީ.އޭ 3 މިނެޓް. އެމް.އެން.ޕީ 3 މިނެޓް. ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް 2 މިނެޓް. ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާތީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވައިލަމުން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަތިވެރި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހަސަން ޒަރީރަށް.

މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ހަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2012، 2013، 2014، 2015، 2016، 2017، 2018، 2019 އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ދެންމެ އިއްވި ރިޕޯޓުގެ ވާހަކަ. އަހަރުތަކަށް މި ބަލަނީ އޭގެ ކޮން އަހަރެއްގެ އޮޑިޓް ރިޕޯޓްތަކެއް ހަމަކުރުމުގެ ގޮތުން. އެކަމަކު ވިދާޅުވެއްޖެ އެ ބޭފުޅުން ވަރަށް މަސައްކަތްތަކެއް ކުރިއްޔާ ކުރެވޭ

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ ވެސް. މިއޮތީ މަސައްކަތްކޮށްފައިވާ ކޮށްފައިވާ. ގައިމު ފެންނަން މިހިރީ. ޤައުމުގެ އިޤްތިޞާދު ހަރުދަނާކޮށް ތަނަވަސް ކުރުމަށް ފައިސާގެ މަޖާލެއް އިޤްތިޞާދު ބޮޑުކުރުމަށްޓަކައި ދ. ޤައުމުގެ ދ. މުއައްސަސާތަކުގެ އޮޑިޓް ރިޕޯޓުތައް ތަނަވަސްކޮށް އޮޑިޓުކުރެވިގެން. މިކަން ނިމޭ ކޮމިޓީއަށް އެއްޗެހިތަކެއް ވެސް. 1، 2، 3، 4، 5، 6، 7، 8، 8 އަހަރު ދުވަހުގެ އޮޑިޓް ރިޕޯޓު މިއަދު ދ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުށަހެޅިގެން ދިޔައީ. މި 20 ވަނަ މަޖިލީހުގެ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން އެކަން މި ކުރީ. އެހެންވީމާ އިޢުތިރާފު ކުރަން، ކޮށްފައި ހުރި މަސައްކަތްތަކަށް، ކޮށްފައި ހުރި މަސައްކަތްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ފެންނަނީ ފެނިގެން. ދެން ނިމިދިޔަ 19 ވަނަ މަޖިލީހުގެ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގައި މިތިބި ބޭފުޅުންނާ ދެކޮޅު އަޅުގަނޑު ހަމަ ބޭނުންވަނީ ޝުކުރު އިޢުތިރާފު ކުރަން. ކަން ހިނގާފައި އޮތްގޮތް، ކަން ކޮށްފައި އޮތްގޮތް، ފުރިފައި ހުރި ނަތީޖާ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވައިލީ. އިޢުތިރާފު ކުރަން؛ އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަޖެޓު ނިމިދިޔަ 5 އަހަރަކީ ވެސް ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ބޮޑު އަނިޔާވެރިކަމެއް ވައްޓާލައިފި 5 އަހަރު. އެ އަނިޔާވެރިކަމުގެ ވައްޓާލުމުގައި ވެސް ބޮޑު ހާލު އަރާސާ އެއި އަޅުގަނޑު ކުރިން ދެންނެވިހެން ބަޔަކުވަނީ ދާއިރާތަކަށް ސަރުކާރުން ކުރި ކަމެއް ފަރާތްތަކުން، އެކަށީގެންވާ ނިޒާމުތަކަށް ރާއްޖޭގެ އެޖެންޑާ ކަނޑައެޅުމުގައި ކުރިމަތިވާ ކުރުވާ ނަތީޖާތަކުގެ ކަމުގައި ހުށަހެޅުމަކީ. ހަމަ ބަޖެޓުތަކާއި އިޢުތިރާފު ކުރަން. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެޓް ބަޖެޓުތަކުގައި ވެސް ވަރަށް ސަރުކާރުގެ ކޮންޓްރޯލްތަކުގައި ވެސް އެދި އެކަމާއި މުއައްސަސާތަކުގައި ވެސް އޮޑިޓް ރިޕޯޓްގެ ފިޔަވަޅުތައް އެ އަނެއް ވަގުތުން އޮޑިޓްކުރި އޮޅާލި ހުރި މަސައްކަތްތަކުގެ އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުގައި ދިރާސާކުރުމުގެ ކަންތައްތަކަށް ތަނަވަސްކުރުމުގެ ތަކުރާރު އަޅުގަނޑުމެން ވަކިވަކި ފާހަގަކޮށްލެވޭ ދެން. އެހެންނަމަވެސް، 8 އަހަރު ފަހުން އޮޑިޓް ރިޕޯޓް ހުށަހަޅަ ދެން އާދި ބަލައިލައި ދިރާސާކުރެވިފައި ދި ރިޕޯޓް އިޢުތިރާފު ކުރަން، އަޅުގަނޑުމެން ރިޕޯޓްކޮށްފައި އެއީ އެއްޗެއް ބަލަހައްޓަ ދެން ކޮންމެ ފަހަރަކު އެއީ ކުރަމުތޯ؟ ދެން ކޮންމެ ފަހަރަކު އެއީ ކުރަމުތޯ؟ އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރިން ބޮޑުކަމެއް އޮޑިޓް ރިޕޯޓް އޮޑިޓްކުރި އެކަން އަވަހަށް ދި ވަގުތުން ވަގުތަށް ކުރި އާދައި ހުރި މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ ކޮމިޓީތަކުން ދޫކުރި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ޖަލް، ޖަލްސާގެ މާލީ ނިޒާމުގައި މި ޖަލް، އަހަރުތަކުގެ އިރުޝާދުތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތަނަވަސްކޮށް ނިޒާމުގެ އިޢުތިރާފު ކުރަން. އެހެންވީމާ، އެކަން ކުރުމަށް ބަޖެޓު ހަމަވަރުގެ ވެސް 20 ވަނަ ދައުރުގެ މަޖިލީހުން، ހާއްސަކޮށް މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ އިޢުތިރާފު ބޭފުޅުން، ދި ފިނޭންސް ދި ކުރެވިދިޔަ ވަރަށް ބޮޑު މަސައްކަތްތަކެއް. އަޅުގަނޑުމެން ހިނގާ ކުރިން ވެސް ފުރިހަމަކޮށް އިޢުތިރާފު ކުރަން، މިއަހަރު 5 އަހަރު، 6 އަހަރު، 12 އަހަރުގެ ރާއްޖޭގެ އެކިއެކި ކޮންފަރެންސްގެ، މުއައްސަސާތަކުގެ އޮޑިޓް ރިޕޯޓުތައް މި 20 ވަނަ މަޖިލީހުން ހުށަހެޅިގެންދާ ތަން. އެހެންވީމާ، މިއަދު ދި ކޮމިޓީގެ ފިނޭންސް މަސައްކަތް އެބަ ކުރޭ. ނަތީޖާ އެބަ ފެނޭ މި ތަނުން. އިޢުތިރާފު ކުރަން؛ ހަމަ އަދި އަޅުގަނޑު އެހާއްޔަކަށް ފާހަގަކޮށްލެވޭ ބޭނުން،

އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަން އެބަޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ އަވަށްޓެރި ދެ ގައުމެއްގައި ހަނގުރާމަ އެ އޮތީ ފެށިފައި. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ކުޑަކުދި ގައުމެއް. އިޤްތިޞާދީގޮތުން ވެސް އެ ގައުމަކީ އަޅައިބަލާއިރުގައި މާބޮޑު ސްޓޭޓަސްއެއް އޮތް ގައުމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު ހަމަ އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކަށް މި ވަގުތު އަޅުގަނޑު ހަމަ ގޮވައިލަން ބޭނުން، އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ ގައުމު ދުރުތެރޭގައި ވިސްނަން. ވަރަށް ފުންކޮށް އެބަޖެހޭ ވިސްނަން. މިފަދަ ހާލަތްތަކުގައި ދިރުން އޮވެ، އަނެއްކާ މިފަދަ ހާލަތްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ އަވަށްޓެރިން ހަނދުމަފަރާތްކުރުމުގެ ހިނދުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ގައުމުގައި ހަމަޖެހުން ގެއްލިގެންދާނެ، މަސްލަހަތު ގެއްލިގެންދާނެ، އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދަށް ގެއްލުންވާގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކުން އެއްވެސް ޖެންޑާއެއް ނެތި ކުރާ ކޮންމެ ކަމަކީ އިޖްތިމާޢީ ރަހުސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ އަންނަން އޮތް ޖީލުތަކަށް އުނދަގޫ ހިތި ނަތީޖާއެއް ފެނިގެންދާނެ ކަމެއް. ކުރަންޖެހޭނީ ވެސް ސިޔާސީގޮތުން ކުރަންވާވަރު ކަންތައްތައް. ދައްކަންޖެހޭނީ ވެސް ސިޔާސީގޮތުން ދައްކަންޖެހޭ ކަހަލަ ވާހަކަތައް. އެ ގައުމު ބޭރު ހާލަތާ، ދުނިޔޭ ބޭރު ހާލަތާ އެ އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ކަންތައްތަކާ ވަރަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް އަސަރު ކުރާނެ. ތަސައްވުރުކޮށްލުން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިދި އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކަށް ވެސް ކުދިކުދިންނަށް ނޫން. ބޮޑެތިފަރާތް ތަސައްވުރުކުރާ ދިދި މީހުން. ބައެއް ބޮޑެތި ގައުމުތަކުގެ ފަރާތްތަކުގެ ވެސް ކަންވެރި ދިދި މީހުން. އެހެންވީމާ، ދުނިޔޭގައި އަންނަނިވި ބަދަލުވާ، ދުނިޔޭގައި ވަރުގަދަ ގޮތެއް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިޔާސީ ތަޖުރިބާއިން މިވާ ގޮތެއް، ސަރުކާރުގެ ތަޖުރިބާއިން މި ވަރުގަދަ ގޮތް އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ އަމަލްޖެހުމުގެ ތަރުތީބުގައި މި ވަރުގަދަ ގޮތް، މި ހުރިހާ ކަމެއް ވެސް އެބަޖެހޭ އެނގިގެންދާ އިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމީ ފުރުމާއި އަދި އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކަށް ވެސް ބައްދަލުކުރަންޖެހޭ އެކަމުގެ ސަލާމަތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދަށް ހުރި ސަލާމަތް، އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދު ގެއްލުމުގެ ސަލާމަތް ގެނެސް ހާއްސަ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން ދަރިކޮ ވާހަކައެއް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިޔާސީ ތަޖުރިބާއިން ނުލަނަ ކުރި ބޭނުން އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދީ އެކަމުގެ ސަލާމަތް ބައެއްމީހުން ވެސް ދަނީ ނަގާ އިޖްތިމާޢީ ރަހުސް، އެ ކަރުދާސް ޖަނަވާރު މަސައްކަތްކޮށްގެން ނޫން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ވަރަށް ފުންކޮށް ވިސްނަން. އަޅުގަނޑު އެދޭނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކުން މި ގައުމު ދޮށުގެ ފުންކޮށް ވިސްނައި، ރަނގަޅު މަސައްކަތުގައި ވެސް މި ސަރުކާރު ގާތުބަރާބަރަށް ބަސްބަހައި ފުރުސަތު ވަކިކަމުގެ ދައުލަތުގެ ސަރުކާރު ގާތުބަރާބަރަށް ކަމަށް. ޝުކުރިއްޔާ އިސްމާ، ޝުކުރިއްޔާ ގައުމުގައި ހުރި މަސައްކަތްތަކުގެ ހެއްކުކުރުވަމަށް ބަކަރު އެ ބޮޑުކަން މަސައްކަތްކުރުމަށް ކަމަށް. ޝުކުރިއްޔާ ވަރަށް ބޭނުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިތުރު އެއްވެސް ފަރާތަކުން ރިޕޯޓަށް ވާހަކަފުޅު ދައްކަވަން އެދިވަޑައިގެންފައި ނެތީމަ މި ރިޕޯޓުގެ ބަހުސް މިހާރު ނިމުނުކަމުގައި އަޑުގަނޑު ދަންނަވަން. އަދި އަޑުގަނޑު ހުށަހެޅުއްވީ ދިރާއިރު ގެންނެވިން 11 ޖަހާއިރު މަސައްކަތް ފަށާފައި އޮންނާނީ މި ރިޕޯޓުގެ ބަހުސް. އެހެންވީމާ، ރިޕޯޓުގެ ބަހުސް ނިމުމާ އެކުގައި ދެން އަޑުގަނޑު ދަންނަވާނީ ވޯޓަށް. އެހެންވީމާ، ދުވަހުގެ މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން ވޯޓާ ހަވާލާ ގޮސްފައި ހުރި ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުމަށް ޖަހަންޖެހޭ ބަނގަޅި ޖަހައްސަވައިދެއްވުމަށް އެދެން އާދަރާ ދަންނަވަން.

9. ވޯޓަށް އެހުމަށް ހުރި ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވޯޓަށް ދަންނަވައިލާނަން. ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓް ކާޑުތަކުގައި ޗެކުކޮށްލައްވާ ދަންނަވަން. ޕަބްލިކް ކަސްޓޯމްސް ސަރވިސްގެ 2012، 2013، 2014، 2015، 2016، 2017، 2018، އަދި 2019 ވަނަ އަހަރުގެ އޮޑިޓް ރިޕޯޓަށް މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމަވާފައިވާ ރިޕޯޓް ޤަބޫލުކުރުމުގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު:	93
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	51
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	50
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	50
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު:	26
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:	ފާސް

ރިޕޯޓުން ފާހަގަކޮށްލެވުނު:

ދެންމެ ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 93. ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 51. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 50. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ވެސް ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 50. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު؛ 26. އެހެންކަމުން، މި ރިޕޯޓު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްވެއްޖެ.

ރިޕޯޓުން ފާހަގަކޮށްލެވުނު:

އަޅުގަނޑު ހަމަ ކޮންމެ ދުވަހަކު ވެސް ދަންނަވަން ކޮމިޓީތަކުގެ މަސައްކަތް ތަރުތީބުކުރުމުގައި އޮންނަ ގޮތް. އަދި އިއްޔެ އޭގެ އިތުރުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލީން އަޅުގަނޑުމެން މި މަހުގެ 15 ގައި ޝެޑިއުލަށް ތާރީޚާ އެކީގައި މިހާރު ކޮމިޓީތަކުގައި ހުރި މަސައްކަތްތަކަށް ވަގުތު ދިނުމަށް ޖަހައި ވަރަށް ބޮޑަށް ތަފާތުކުރެވިގެންދާ މަސައްކަތް، އަޅުގަނޑުމެން އިންތިޒާމުކޮށްގެންދާ މި ގެންދަނީ. އެގޮތުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން މިއަދުގެ 9:30 ގައި މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީ. 9:30 ގައި މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީ. 10:30 ގައި ޚާރިޖީ ގުޅުންތަކުގެ ކޮމިޓީ. 11:00 ގައި ފަތުރުވެރިކަމުގެ ކޮމިޓީ. 11:00 ގައި ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީ. 11:00 ގައި އިންފޮމޭޝަން އެންޑް ކޮމިއުނިކޭޝަން ކޮމިޓީ. 11:30 ގައި އާންމު ކޮމިޓީ. 11:30 ގައި ގާނޫނު ނަންބަރު 15/2010 (ދުންފަތް ކޮންޓްރޯލްކުރުމާ ބެހޭ ގާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު ދިރާސާކުރުމަށް އެކުލަވާލި 7 މެންބަރުންގެ ވަގުތީ ކޮމިޓީ. 11:30 ގައި ޕެޓިޝަން ކޮމިޓީ. 12:30 ގައި އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީ ވަނީ މިއަދު މަސައްކަތަށް ތާވަލުކުރެވިފައި. މި ވާހަކަތައް މިހެން ދަންނަވައިލީން މި ޖަލްސާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތާ ގުޅޭގޮތުން ބައެއް ފަރާތްތަކުން ސުވާލު އުފައްދައި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިޖްތިމާޢީ މެންބަރުން ބަދަލުކުރުމާމެދު ވެސް ބައެއް ފަރާތްތަކުން ފާހަގަކޮށްލައްވަމުންދާތީ، ހަމައެކަނި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތްކޮށްދޭ ތަނަވަސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ތަފުސީލު ދަންނަވަން. ތަފުސީލުގައި ކުރަން މި އާންމުކޮށް ކޮމިޓީތަކުގައި ކުރާ މަސައްކަތްތަކުގެ ޕަބްލިސިޓީ އަށްވުރެ ވެސް ގިނަ މަސައްކަތެއް. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މައިގަނޑު މަސައްކަތްތައް ކުރާ ތަނަކީ ކޮމިޓީތަކެވެ. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން މަސައްކަތްކުރާ ކޮމިޓީތަކުގެ ތަފްޞީލު އިތުރަށް ދިރާސާކޮށް އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާތަކަށް މެންބަރުންގެ މަސައްކަތްތަކަށް ވެސް އިތުރު ފަސޭހަކަމެއް ލިބޭނެ ގޮތަކަށް، ރައްޔިތުންގެ ޖަލްސާގެ ބައްލަވާ ފާހަގަކޮށްލެއްވި، ފާޑުކިޔުންތަކާ ގުޅިގެން ވެސް އިތުރު ފަސޭހަކަމެއް މިކަމުން ލިބިގެންދާނެ މަސައްކަތްތައް މި ފާހަގަކޮށް މި ދަންނަވައިލީ.

ނިންމުން

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއް އޮންނާނީ 12 މޭ 2024ވާ ހޯމަ ދުވަހުގެ ހެނދުނު 9:00ގައި.

والحمد لله ربّ العالمين މަޖިލިސް ނިމުނީ.

Voting Mode: Open

VOTE

Maldives Customs Service ge 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, adhi 2019 vana aharuge audit report dhiraasaakoh Maaliyyathu Committee in nimmigothuge report faaskurumah

Results

Present:	68
Eligible to vote:	67
Yes:	50
No:	0
Abstain:	0
Voted:	50
Not Voted:	17

ID	Name	Organisation	Result
00	Speaker		No voting right
01	Hussain Shareef (PNC)	Hulhumale' Uthuru	Yes
02	Abdulla Shazeem (PNC)	Hulhumale' Medhu	Yes
03	Dr.Ahmed Shamheed (MDP)	Hulhumale' Dhekunu	Not Voted
05	Hussain Nasih (PNC)	Medhu Henveyru	Yes
06	Hussain Imran Latheef (PNC)	Henveyru Dhekunu	Yes
07	Ali Ibrahim (PNC)	Henveyru Hulhangu	Not Voted
08	Mohamed Ibrahim (MDP)	Galolhu Uthuru	Yes
09	Meekail Ahmed Nasym (MDP)	Galolhu Dhekunu	Not Voted
10	Ibrahim Muhammad (PNC)	Mahchangolhi Uthuru	Yes
11	Ahmed Xamyr (PNC)	Mahchangolhi Medhu	Yes
12	Musthafa Hussain (PNC)	Mahchangolhi Dhekunu	Yes
14	Asma Rasheed (PNC)	Maafannu Medhu	Not Voted
15	Abdulla Rifau (PNC)	Maafannu Dhekunu	Yes
16	Mohamed Musthafa Ibrahim (P...	Maafannu Hulhangu	Yes
17	Mohamed Ismail (PNC)	Villimale'	Yes
18	Ali Moosa (PNC)	Hoarafushi	Yes
19	Ahmed Naseer (PNC)	Ihavandhoo	Yes
21	Abdul Latheef Mohamed (PNC)	Dhidhdhoo	Yes
22	Abdulla Shareef (PNC)	Kelaa	Yes
24	Mohamed Rasheed (PNC)	Nolhivaram	Yes
25	Hussain Ziyad (MDP)	Vaikaradhoo	Not Voted
26	Mohamed Dawoodh (PNC)	Kulhudhuffushi Uthuru	Yes
28	Adam Shafeeq (PNC)	Makunudhoo	Yes
29	Ameen Faisal (MDP)	Kanditheemu	Not Voted
30	Hassan Mufeed Abdul Gadir (PNC)	Milandhoo	Yes
31	Mohamed Ibrahim (PNC)	Komandoo	Yes
32	Mohamed Mamdooh (PNC)	Funadhoo	Yes
35	Mohamed Abbas (MDA)	Velidhoo	Yes
36	Abdul Sattar Mohamed (PNC)	Holhudhoo	Yes
38	Ibrahim Shifaz (PNC)	Ungoofaaru	Yes
39	Mohamed Ali (PNC)	Dhuvaafaru	Yes
40	Ibrahim Falah (PNC)	Inguraidhoo	Yes
41	Ahmed Zahir (PNC)	Maduvvari	Yes
44	Mauroof Zakir (MDP)	Kendhoo	Not Voted
47	Yaaseen Abdulla (PNC)	Naifaru	Yes
48	Mohamed Shamin Habeeb (PNC)	Kurendhoo	Yes
51	Hussain Riza Adam (PNC)	Maafushi	Not Voted
53	Hassan Zareer (PNC)	Mathiveri	Yes
54	Hussain Sameer (MDP)	Thoddoo	Yes
56	Ahmed Thariq (PNC)	Mahibadhoo	Not Voted
58	Adam Zahir (PNC)	Felidhoo	Not Voted
59	Mohamed Niushad (MDP)	Keyodhoo	Yes
60	Ahmed Nazim (PNC)	Dhiggaru	Not Voted
61	Ibrahim Naufal (PNC)	Mulaku	Not Voted
65	Hussain Hameed (PNC)	Kudahuvadhoo	Yes
66	Hassan Waheed (PNC)	Vilufushi	Yes
67	Ahmed Riyaz (PNC)	Thimarafushi	Yes

ID	Name	Organisation	Result
68	Ali Ashrag (PNC)	Kinbidhoo	Yes
69	Hanan Mohamed Rasheed (PNC)	Guraidhoo	Yes
70	Ismail Shafeeu (PNC)	Isdhoo	Yes
71	Yoosuf Nasheed (PNC)	Gamu	Yes
73	Ahmed Shakir (MDP)	Maavashu	Yes
74	Azim Abdul Azeez (PNC)	Vilingili	Yes
75	Mohamed Fazeel (PNC)	Dhaandhoo	Yes
77	Ibrahim Didi (PNC)	Kolamaafushi	Not Voted
78	Saudulla Hilmy (PNC)	Thinadhoo Uthuru	Yes
80	Mohamed Shameez (PNC)	Madaveli	Yes
81	Ashraf Rasheed (PNC)	Faresmaathodaa	Yes
82	Mohamed Ali (PNC)	Gadhdhoo	Yes
84	Ali Fazad (PNC)	Fuvahmulah Medhu	Not Voted
85	Ibrahim Hussain (PNC)	Fuvahmulah Dhekunu	Not Voted
86	Mohamed Shahid (PNC)	Hulhudhoo	Not Voted
88	Ibrahim Didi (PNC)	Feydhoo Dhekunu	Yes
89	Ahmed Didi (MDP)	Maradhoo	Yes
90	Mohamed Sinan (PNC)	Hithadhoo Uthuru	Not Voted
91	Ahmed Azaan Marzooq (PNC)	Hithadhoo Medhu	Yes
92	Ibrahim Nazil (MDP)	Hithadhoo Dhekunu	Yes